

Analiza uresničevanja 4. čl. Zakona o izobraževanju odraslih

POROČILO

mag. Marko Radovan
Vera Mlinar
mag. Jasmina Mirčeva

Ljubljana, 2008

PROJEKT: Analiza uresničevanja 4. čl. Zakona o izobraževanju odraslih

NOSILEC PROJEKTA: Andragoški center Slovenije

FINANCER PROJEKTA: Ministrstvo za šolstvo in šport

AVTORJI: mag. Marko Radovan, mag. Jasmina Mirčeva, Vera Mlinar

KAZALO VSEBINE

1.	UVOD.....	4
2.	PROBLEM IN CILJI RAZISKAVE.....	6
3.	METODOLOGIJA.....	7
4.	ANALIZA REFERENČNE DOKUMENTACIJE	8
5.	REZULTATI.....	18
6.	ZAKLJUČKI.....	45
7.	LITERATURA.....	50
8.	PRILOGA.....	51

1. UVOD

Pravica do enakopravnih možnosti državljanov pri izobraževanju je temeljna socialna pravica, ki je zapisana tudi v ustavi RS. V kontekstu izobraževanja odraslih to pomeni predvsem zagotavljanje dostopa do izobraževanja in učenja, ki bi vsem odraslim omogočal učinkovito obvladovati različne vloge, ki jih opravljajo v vsakdanjem življenju. Razvoj in uveljavljanje določenega področja ali načina izobraževanja sta med drugim odvisna od ustrezne normativne urejenosti v zakonodaji.

Odrasli se v izobraževanje vključujejo predvsem zaradi potreb dela, razvoja kariere, večje učinkovitosti na delovnem mestu ali pridobitve zaposlitve. Izobraževanje in učenje povečuje konkurenčnost podjetij in celotnega gospodarstva, omogoča dostop do zaposlitve in tako do ustvarjanja materialnih pogojev življenja, kakor tudi individualni razvoj posameznika. Zato so tako delodajalci kot zaposleni sami, njihovi predstavniki in država zainteresirani za čim večje vlaganje v izobraževanje in učenje in razvoj učinkovitih načinov in poti preko katerih ta vlaganja potekajo. Glede na pomen tega področja, tega vprašanja ni mogoče enostavno prepustiti samoregulaciji ali tržni regulaciji, temveč na to področje posega država z zakonskimi predpisi in mehanizmi za odpravljanje neravnovesij, pa tudi organizirani privatni interesi, ki poskušajo v okviru zakonskih omejitev zavarovati svoje interese na tem področju.

Sedanji zakonski okvir temeljnega izobraževanja odraslih v Sloveniji določajo Ustava, Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, Zakon o izobraževanju odraslih ter Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih. Poleg njih pa se mnogi zakoni, ki urejajo druga socialna področja, v svojih členih na različne načine dotikajo tudi pravice do izobraževanja. Gre predvsem za področja: zaposlovanja in delovnih razmerij, socialnega varstva in zagotavljanja enakih možnosti ter zdravstvenega varstva. Področje izobraževanja urejajo tudi kolektivne pogodbe. Pravice do dostopa odraslih

kot laične javnosti do izobraževanja določa tudi zakonodaja na drugih področjih (zdravstvo, okolje, kultura...)

Besedilo, ki sledi je razdeljeno na dva poglavja. V prvem delu smo z vidika pravic odraslih v izobraževanju analizirali temeljne strateške in razvojne dokumente. V drugem delu pa smo o udejanjanju teh pravic povprašali tudi udeležence in izvajalce izobraževanja odraslih.

Drugi odstavek 4. člena ZIO določa, da imajo udeleženci izobraževanja odraslih, ki se izobražujejo v javno veljavnih programih osnovnošolskega, poklicnega, srednjega in višješolskega izobraževanja pravico do zdravstvenega varstva iz obveznega zdravstvenega zavarovanja v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, pravico do drugih ugodnosti ter pravic (npr. prevozi, štipendiranje, opravljanje začasnih ali občasnih del prek pooblaščenih organizacij za posredovanje dela, v skladu s posebnimi predpisi, če niso v delovnem razmerju, prijavljeni kot brezposelne osebe, ali se izobražujejo v skladu s predpisi o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Omejitev pri uveljavljanju teh pravic je starost do 28 let. Praksa kaže, da pri uresničevanju teh pravic in ugodnosti prihaja do številnih problemov. V predlagani nalogi želimo identificirati najbolj tipične probleme, s katerimi se srečujejo tako posamezniki kakor tudi organizacije oz. agencije, pri katerih se uveljavljajo te pravice in razlogom, ki so povezani s temi problemi. Pri tem smo posebno pozornost namenili:

- problemom, povezanim z uresničevanjem zdravstvenega varstva iz obveznega zavarovanja
- uveljavljanju pravice do pridobitve štipendije
- uveljavljanju drugih ugodnosti, povezanih s statusom dijaka/študenta (subvencija javnega prevoza, subvencija prehrane, pravica do otroškega dodatka).

2. PROBLEM IN CILJI RAZISKAVE

Kot je bilo že rečeno v uvodu tega poročila je bil cilj glavni raziskovalni problem (cilj) preučiti ovire s katerimi se udeleženci izobraževanja srečujejo pri uresničevanju pravic, ki jim jih zagotavlja 4. člen Zakona o izobraževanju odraslih.

Drugi odstavek 4. člena ZIO določa, da imajo udeleženci izobraževanja odraslih, ki se izobražujejo v javno veljavnih programih osnovnošolskega, poklicnega, srednjega in višješolskega izobraževanja pravico do zdravstvenega varstva iz obveznega zdravstvenega zavarovanja v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, pravico do drugih ugodnosti ter pravic (npr. prevozi, štipendiranje, opravljanje začasnih ali občasnih del prek pooblaščenih organizacij za posredovanje dela, v skladu s posebnimi predpisi, če niso v delovnem razmerju, prijavljeni kot brezposelne osebe, ali se izobražujejo v skladu s predpisi o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Omejitev pri uveljavljanju teh pravic je starost do 28 let. Praksa kaže, da pri uresničevanju teh pravic in ugodnosti prihaja do številnih problemov.

Z raziskavo želimo ugotoviti:

- probleme, ki so povezani z uresničevanjem zdravstvenega varstva iz obveznega zavarovanja
- možnost in stanje uveljavljanja pravic do pridobitve štipendije
- uveljavljanje drugih ugodnosti, povezane s statusom dijaka/študenta (subvencija javnega prevoza, subvencija prehrane, pravica do otroškega dodatka).

3. METODOLOGIJA

Naloge smo se lotili z uporabo treh vrst metod, s katerimi smo želeli pridobiti čim bolj celovit vpogled v problematiko uresničevanja pravic. Opravili smo:

- analizo dokumentacije, kjer smo ugotavljali usklajenost predpisov, ki urejajo dostop do posameznih pravic (poglavje 4),
- skupinsko anketiranje udeležencev izobraževanja odraslih (poglavje 5.1).
- spletno anketiranje strokovnjakov zaposlenih v ustanovah, ki izvajajo izobraževanje odraslih (poglavje 5.2).

4. ANALIZA REFERENČNE DOKUMENTACIJE

4. člen **Zakona o izobraževanju odraslih** (Ur.list, št. 12-572/1996) določa, da imajo udeleženci izobraževanja odraslih pravico do strokovno organiziranega izobraževanja, do sodelovanja pri upravljanju organizacije, v kateri se izobražujejo, če je z aktom o njeni ustanovitvi tako določeno, pravico do izobraževalnega dopusta in druge pravice, določene z drugimi predpisi ali kolektivnimi pogodbami.

Udeleženci izobraževanja odraslih, ki se izobražujejo po javno veljavnih programih osnovnošolskega, poklicnega, srednjega in višjega strokovnega izobraževanja, imajo pravico do zdravstvenega varstva iz obveznega zdravstvenega zavarovanja v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje in pravico do drugih ugodnosti ter pravic (na primer: prevozi, štipendiranje, opravljanje začasnih ali občasnih del prek pooblaščenih organizacij za posredovanje dela) v skladu s posebnimi predpisi, če niso v delovnem razmerju, prijavljeni kot brezposelne osebe ali se ne izobražujejo v skladu s predpisi o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Omenjene pravice je mogoče uveljavljati do 27. leta starosti.

V podporo 4. členu ZIO govori tudi **3. člen Odloka o ustanovitvi Andragoškega centra Slovenije** (Ur. list, št. 12-612/1999), ki med drugim pravi, da center pripravlja strokovne podlage za razvoj izobraževanja odraslih ter njegovo sistemsko urejanje, v istem členu pa je opredeljeno še, da opravlja svetovalno delo in nudi strokovno pomoč organizacijam na področju izobraževanja odraslih, andragoškim delavcem in pristojnim upravnim organom. Tako opredeljene naloge centra omogočajo strokovno podporo organizacijam zadolženim za izobraževanje odraslih, ki pa po drugi strani lahko udeležencem omogočajo udeležbo v izobraževanju, ki je strokovno organizirano in izpeljano.

Tudi v **Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja** (Ur. list, št. 12-567/1996) najdemo opredelitve, ki se nanašajo na varstvo in pravice udeležencev izobraževanja. Tako je v 81. členu, ki govori o javnih šolah, zapisano, da se iz državnega proračuna zagotavljajo sredstva za dejavnosti in naloge, ki so potrebne za opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, in sicer:

- del prispevkov za pokojninsko zavarovanje za vajence za učno pogodbo,
- del prispevkov za invalidsko zavarovanje učencev, vajencev, dijakov in študentov višjih strokovnih šol za primer nesreče pri praktičnem izobraževanju ter
- sredstva za obvezne zdravniške preglede dijakov, vajencev in študentov višje strokovne šole zaradi praktičnega pouka oziroma praktičnega izobraževanja.

V **Resoluciji o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v republiki Sloveniji do leta 2010** (Ur. list, št. 70-3149/2004) je prav tako govora o pravicah in ugodnostih odraslih udeležencev izobraževanja. Tako je pri merilih za sofinanciranje navedeno, da se sredstva za prvo prednostno področje, to je za splošno izobraževanje in učenje odraslih, zagotavljajo v razmerju: 1/3 iz državnih virov, 1/3 iz sredstev lokalne skupnosti in 1/3 iz sredstev posameznika. V nadaljevanju je zapisano, da se bo v letnih programih izobraževanja odraslih za posamezne programe na tem prednostnem področju lahko določilo tudi, da se v celoti financirajo iz javnih sredstev.

Sredstva za drugo prednostno področje, to je izobraževanje za dvigovanje izobrazbene ravni, se zagotavljajo v naslednjih razmerjih:

- za pridobitev osnovnošolske izobrazbe se zagotovijo sredstva za kritje stroškov šolanja v celoti iz javnih sredstev (državna in lokalna raven);

- za pridobivanje poklicne, srednje strokovne in gimnazijske izobrazbe se zagotovi sredstev za kritje $\frac{1}{3}$ stroškov iz javnih virov, za brezposelne osebe ter osebe, ki so zaposlene v delovno intenzivnih panogah z nizko dodatno vrednostjo in katerih delovna mesta so ogrožena, pa se iz javnih sredstev krije tudi razlika do celotnih stroškov;
- za pridobivanje višješolske izobrazbe se zagotovi praviloma sredstva za kritje $\frac{1}{4}$ stroškov iz javnih virov, za brezposelne osebe ter osebe, ki so zaposlene v delovno intenzivnih panogah z nizko dodatno vrednostjo in katerih delovna mesta so ogrožena, pa se iz javnih sredstev krije tudi razlika do celotnih stroškov.

Sredstva za tretje prednostno področje, to je izobraževanje in usposabljanje za potrebe trga dela, se bodo zagotavljala v naslednjih razmerjih:

- za pridobivanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij po certifikatnem sistemu se zagotovi praviloma sredstva za kritje $\frac{1}{3}$ stroškov iz javnih virov, za brezposelne osebe ter osebe, ki so zaposlene v delovno intenzivnih panogah z nizko dodatno vrednostjo in katerih delovna mesta so ogrožena, pa se iz javnih sredstev krije tudi razlika do celotnih stroškov;
- za usposabljanje brezposelnih oseb se stroški v celoti krijejo iz javnih sredstev;
- za zaposlene, ki jim bo delovno mesto ogroženo zaradi nizke stopnje poklicne izobrazbe, se praviloma zagotovi del sredstev za kritje stroškov iz javnih virov.

Kljub natančni opredelitvi delitve sredstev pa je v dokumentu navedeno tudi, da se lahko za posamezne programe v drugem in tretjem prednostnem področju določijo tudi drugačna razmerja sofinanciranja.

Ugodnosti in pravice, ki naj bi jih imeli odrasli udeleženci izobraževanja so opredeljene tudi v točki Spodbujanje povpraševanja in vlaganja v izobraževanje in usposabljanje pri posameznikih, kjer je navedeno, da se subvencionirajo stroški izobraževanja in usposabljanja brezposelnim in tistim brez poklicne izobrazbe ali kvalifikacije za postopek preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij po certifikatnem sistemu iz javnih sredstev, zapisano pa je med drugim tudi, da so posamezniki upravičeni do davčen olajšave za vlaganja v svoje izobraževanje in usposabljanje.

Čeprav je točka Spodbujanje povpraševanja po izobraževanju in usposabljanju ter vlaganja delodajalcev v izobraževanje in usposabljanje namenjena v prvi vrsti opredelitvi ugodnosti za delodajalce, pa med navedenim najdemo tudi ugodnosti, ki zadevajo odrasle udeležence. V omenjeni točki je namreč zapisano, da se subvencionira izobraževanje in pridobivanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij po certifikatnem sistemu po različnih poteh ter se zagotavljajo pogoji za uvajanje modela poklicnega kroženja delovne sile (nadomestne delovne moči pri napotitvi zaposlenega na izobraževanje oz. usposabljanje).

Strategija vseživljenjskosti učenja (2007) v ciljnih strategije opredeljuje, da je potrebno vsem ljudem omogočiti učenje in izobraževanje v vseh življenjskih obdobjih, na vseh področjih življenja in v vseh okoljih. Posebno pozornost je potrebno pri tem nameniti zagotavljanju priložnosti za izobraževalno prikrajšane skupine. Prav tako strategija v tej točki opredeljuje, da je potrebno omogočiti vsakemu človeku učenje po njegovi meri, to pomeni, da se skušata izobraževanje in usposabljanje optimalno prilagoditi potrebam in zahtevam učeče se osebe. Potrebno je tudi zagotoviti ustrezno ravnotežje med vlaganjem v izobraževanje in učenje za izboljševanje človeškega kapitala (povečevanje produktivnosti, konkurenčnosti in individualne zaposljivosti) ter vlaganjem v izobraževanje in učenje za osebni razvoj in dejavno demokratično državljanstvo.

V nadaljevanju je v strategiji zapisano, da je v skladu s strategijo razvoja Slovenije, da se osebi, ki prevzema odgovornost za naložbe v svoje znanje in razvoj svojih spretnosti v skladu s svojimi zmožnostmi, a tudi tisti, ki je bodisi pri prevzemanju odgovornosti bodisi s svojimi zmožnostmi šibka, pomaga bodisi z javnimi sredstvi bodisi s sredstvi delodajalca bodisi z vlaganjem iz zasebnih virov (podjetja in posamezniki). Strategija izpostavlja, da se za prikrajšane skupine prebivalcev sprejemajo ukrepi za povečanje dostopa, pri čemer strategija posebno pozornost namenja tudi razvijanju ustreznih modelov poučevanja in učenja za te skupine (e-učenje, učenje na daljavo). Izpostavljeno je tudi, da vsi, ki se želijo učiti ali se učijo, niso sposobni enako prevzeti odgovornosti za svoje učenje – to je odvisno od mnogih osebnih in družbenih dejavnikov. Za povečanje udeležbe v učenju so zelo pomembne spodbude, ki so lahko materialne in nematerialne (psihološke, moralne).

V poglavju, ki obravnava področje učenja za uspešno in kakovostno delo ter poklicno kariero strategija opredeljuje, da je potrebno zagotoviti delež sredstev od dobička za učenje, izobraževanje in razvoj delavcev. Za spodbujanje motivacije za učenje in delo je pomembno, da se tega zavedajo predvsem delodajalci, ki zaposlenim omogočajo dodatno učenje, izobraževanje in razvoj – da lahko poleg poklicnega in za delo funkcionalnega znanja v mejah možnosti izbirajo tudi vsebine v skladu z osebnimi interesi in potrebami. Odpraviti ali omiliti bi bilo treba tudi neenakost pri dostopu do tistega izobraževanja, ki ga ponuja delodajalec.

Nadalje je v strategiji opredeljeno, da na udeležbo zaposlenih in brezposelnih v izobraževanju in učenju za potrebe dela in poklicne kariere pomembno vplivajo tudi materialne spodbude. Te je treba podrobno razčleniti in opredeliti v operativnem programu, ki bo izdelan po sprejetju te strategije. V tem programu je treba prikazati in razčleniti tudi zgled dobre prakse. Boljše rezultate za vključevanje zaposlenih v izobraževanje in učenje lahko da tudi sprememba davčne politike države, ki jo je treba preoblikovati tako, da bo spodbudnejša za izobraževanje in usposabljanje zaposlenih. Pri davku od dobička pravnih oseb je treba identificirati stroške in vpeljati davčne olajšave

za izobraževanje, kadar delodajalec ne skrbi za izobraževanje svojih delavcev, pa vpeljati davčna bremena.

Pri podpori in spodbujanju kvalitete učenja strategija, med drugim, navaja tudi:

- strokovno usposobljene mentorje in svetovalce za izobraževanje in učenje in vpeljavo posebnega dela in naziva svetovalca za učenje,
- seznanjanje učiteljev z značilnostmi in zahtevami vseživljenjskega učenja v začetnem in nadaljnjem usposabljanju učiteljev.

V Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju - ki ureja sistem zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja določa nosilce družbene skrbi za zdravje in njihove naloge, zdravstveno varstvo v zvezi z delom in delovnim okoljem, ureja odnose med zdravstvenim zavarovanjem in zdravstvenimi zavodi ter uveljavljanje pravic iz zdravstvenega zavarovanja - med drugim v 15. členu definira zavarovanca, pri čemer so kot zavarovanci opredeljene tudi brezposelne osebe, ki prejemajo pri zavodu za zaposlovanje nadomestilo oziroma denarno pomoč.

V 17. členu zakona pa so opredeljene osebe, ki so zavarovane v primeru poškodbe pri delu in poklicne bolezni, med navedenimi upravičenci do zavarovanja pa so navedeni tudi:

- učenci in študentje pri praktičnem pouku, pri opravljanju proizvodnega dela oziroma delovne prakse in na strokovnih ekskurzijah;
- osebe, ki so po končanem šolanju na prostovoljni praksi, ne glede na to ali za to prakso prejemajo nagrado;
- brezposelne osebe na javnih delih, organiziranih po predpisih o zaposlovanju.

Zakon o štipendiranju (Ur. list, št. 59/2007) ki ureja štipendije in spodbude za izobraževanje, opredeljuje v 7. členu upravičence do štipendij, in sicer:

- do štipendije so upravičene osebe s statusom dijaka oziroma dijakinje in osebe s statusom študenta oziroma študentke ter udeležence oziroma udeleženke izobraževanja odraslih.
- Pojem dijak oziroma študent se v tem zakonu uporablja tudi za udeležence izobraževanja odraslih.

Nadalje zakon v 9. členu opredeljuje, kdo lahko pridobi štipendijo, pri čemer je opredeljeno, da lahko štipendijo pridobijo tisti, ki ob prvem vpisu v prvi letnik poklicne oziroma srednje šole niso starejši od 18 let, ter upravičenci, ki ob prvem vpisu v prvi letnik višješolskega izobraževanja oziroma ob prvem vpisu na prvo, drugo ali tretjo stopnjo izobraževanja niso starejši od 26 let, in:

- Hkrati ne prejemajo katere od drugih štipendij,
- Ne prejemajo štipendije ali drugih prejemkov za izobraževanje po drugih predpisih,
- Niso v delovnem razmerju oziroma ne opravljajo samostojne registrirane dejavnosti,
- Niso vpisani v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje.

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki ureja zaposlovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti, upravljanje sistema ter način izvajanja strokovnih nalog na tem področju, v 17. členu opredeljuje pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti, pri čemer so te opredeljene kot:

- denarno nadomestilo,
- povračilo prevoznih in selitvenih stroškov,
- pravica do zdravstvenega varstva in pravica do pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

V delu zakona, ki obravnava aktivno politiko zaposlovanja, je v 48. členu opredeljeno, da se organizacijam oziroma delodajalcem lahko v okviru sredstev namenjenih za izvajanje programov zaposlovanja, zagotavlja med drugim tudi:

- pomoč pri usposabljanju novo sprejetih delavcev,
- sofinanciranje izobraževanja in usposabljanja.
- Nadalje zakon opredeljuje, kaj je tisto, kar se lahko zagotavlja osebam, ki so vključene v programe aktivne politike zaposlovanja, in sicer zlasti:
- kritje stroškov zavarovanja za poškodbe pri delu in poklicno bolezen,
- denarne dajatve (starejšim osebam, mladim prvim iskalcem, težje prizadetim invalidom, samohranilcem ipd.),
- pokrivanje stroškov izvajanja informativnih in formativnih ter izobraževalnih programov,
- nadomestitev plače iskalca prve zaposlitve, ki ni dolžan opravljati pripravništva, težje zaposljivim iskalcem, invalidom in dolgotrajno brezposelnim,
- pokrivanje stroškov poklicnega prilagajanja brezposelnih oseb tehničnemu in tehnološkemu razvoju,

- pokrivanje stroškov poklicne prekvalifikacije zaradi novih možnosti zaposlovanja,
- stroški svetovalne informacijske pomoči pri samozaposlitvi,
- za pokrivanje stroškov poklicnega usmerjanja, informiranja in svetovanja ter razvijanja potrebnih metod in pripomočkov.

Za osebe, udeležence javnih del, zakon opredeljuje, da so lahko največ četrtino delovnega časa vključeni v programe usposabljanja in izobraževanja, kot poln delovni čas pa se šteje 30-urna tedenska delovna obveznost.

Brezposelne osebe, ki jim ni mogoče zagotoviti ustrezne ali primerne zaposlitve, se lahko, po tem zakonu, zaradi izboljšanja položaja na trgu dela na podlagi zaposlitvenega načrta vključijo v izobraževanje, v skladu s predpisi, ki urejajo to področje. Ob vključitvi v izobraževanje pa imajo udeleženci pravico do zdravstvenega varstva, če niso zavarovani na drugi podlagi, štipendije in povračila stroškov.

Brezposelna oseba, ki ima, ali si pridobi strokovno znanje in spretnosti, potrebne za opravljanje poklica, se lahko zaradi izboljšanja svojega položaja na trgu dela na podlagi zaposlitvenega načrta vključi v postopek pridobitev certifikata o nacionalni poklicni kvalifikaciji v skladu s predpisi, ki urejajo to področje. Ob vključitvi je oseba upravičena do denarnih dajatev in povračila stroškov.

V poglavju o štipendiranju je navedeno, da štipendiranje vključuje kadrovske štipendije, republiške štipendije, štipendije za nadarjene in dajanje jamstev in subvencioniranje obresten mere za najeta posojila za študij. Nadalje zakon opredeljuje, da se lahko vajenci, dijaki in študentje, ki nimajo kadrovske štipendije oziroma nimajo posojil za študij, prijavijo na razpis za republiško štipendijo.

Poleg štipendije pripadajo dijakom in študentom še dodatki k štipendiji za:

- povečane stroške za čas šolanja zunaj kraja stalnega bivališča,
- stroške prevoza v šolo,
- dosežen učni uspeh.

V poglavju, ki opredeljuje pristojnosti Zavoda RS za zaposlovanje, je v 66. členu zapisano, da zavod, med drugim, skrbi za:

- zagotavljanje pravice iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti,
- organiziranje usposabljanja in izobraževanja brezposelnih oseb,
- organiziranje usposabljanja in zaposlovanja invalidnih oseb.

Komunike Evropske komisije z naslovom **Izobraževanje odraslih: Za učenje ni nikoli prepozno** (2006), prinaša naslednja sporočila:

Odločilnega pomena je povečati sodelovanje v procesu izobraževanja odraslih in ga enakomerno razporediti. Vse interesne skupine imajo pri tem svojo vlogo, javni organi pa morajo prevzeti vodilno vlogo pri odstranjevanju ovir in spodbujanju povpraševanja, posebno pozornost je treba nameniti zelo nizko usposobljenim. Za to je potreben razvoj visoko kakovostnih smernic in informacijskih sistemov, ki bodo osnovani na pristopu, usmerjenim v izobraževanje, namenske finančne spodbude za posameznike in podpora za vzpostavitev lokalnih partnerstev.

Za okrepitev kulture kakovost izobraževanja odraslih morajo države članice vlagati v izboljšanje učnih metod in gradiva, ki bodo prilagojena odraslim v učnem procesu, in vzpostaviti dodatne in nadaljnje ukrepe za strokovni razvoj, ki bodo usposobili in dodatno izobrazili zaposlene v izobraževanju odraslih. Vzpostaviti morajo mehanizme za zagotavljanje kakovosti in izboljšati posredovanje znanja.

5. REZULTATI

V tem poglavju predstavljamo rezultate anketiranja, ki smo jih opravili v okviru naloge. Predstavljeni so rezultati anket, ki smo jih opravili z udeleženci in strokovnimi delavci na izobraževalnih institucijah.

5.1 ANKETA ZA UDELEŽENCE

Za potrebe anketiranja smo zaprosili izobraževalne organizacije za možnost anketiranja njihovih udeležencev. Po potrditvi anketiranja smo kontaktni osebi poslali dogovorjeno število anket. Anketiranje na šolah je potekalo skupinsko ali individualno. Glede na možnosti in/ali značilnosti anketirane skupine.

Za pridobivanje podatkov smo predvideli vzorec 150 anket iz različnih institucijah za izobraževanje odraslih. Pri tem smo želeli ohraniti raznolikost institucij, ter v raziskavo zajeti različne stopnje izobraževanja. Po končanem anketiranju je končno število preizkušancev n=197.

V raziskavi smo uporabili "Vprašalnik o uveljavljanju pravic v izobraževanju odraslih" (v prilogi). Vprašalnik je sestavljen iz treh sklopov:

- splošni podatki,
- podatki o zaposlitvi,
- podatki o izobraževanju.

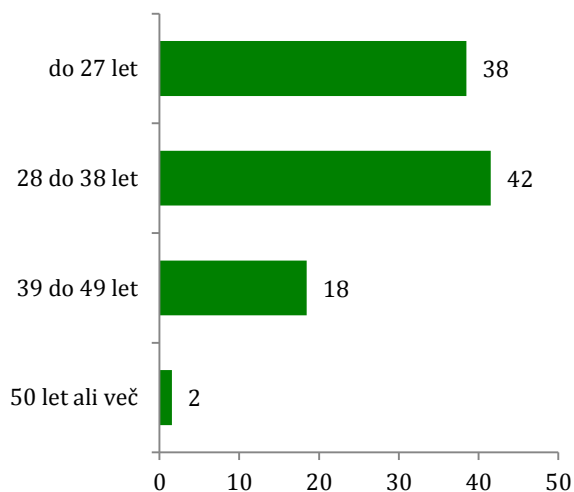
Predvsem v tem zadnje odseku smo pridobivali tudi informacije o koriščenju zagotovljenih pravic navedenih v ZIO in težavah v zvezi s tem.

Priprave na raziskavo in njena izvedba so potekale od januarja do junija leta 2008. Anketiranci so vprašalnik izpolnjevali približno 10 minut.

SPLOŠNE ZNAČILNOSTI

Razmerje anketirancev po spolu je v prid moškim: ankete je izpolnilo 125 (64 %) moških in 72 (36 %) žensk.

Kar zadeva starost, vidimo, da se največ sodelujočih v raziskavi uvršča v starostno skupino 28 do 38 let, le štiri odstotke manj pa jih je v starostni skupini, ki je pomembna za analizo uresničevanja 4. člena ZIO - do 27 let.

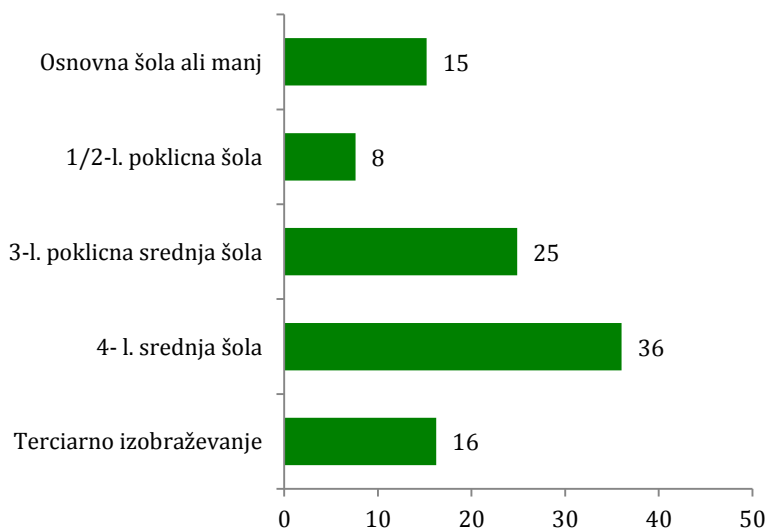

Slika 1. Starost

V tej starostni kategoriji je več kot tretjina anketirancev (38 %). Zastopanost starostnih skupin nad 39 let je bistveno manjša, nad 50 pa bistveno upade. Samo 2 % anketirancev je bilo starejših od 50 let.

Povprečna starost udeležencev raziskave je starih 31 let. Dobrih 68 % vseh anketiranih pa se giblje v starostnih mejah od 23 do 40 let ($M = 31,1$ let, $SD=8.4$ let). Najmlajši anketiranec je bil star 16, najstarejši pa 58 let.

Kar zadeva izobrazbeno strukturo anketirancev, smo ugotovili, da tretjina anketirancev (36 %) 4-letno srednješolsko izobrazbo, četrtnina pa 3-letno srednjo šolo. To sta dve največji skupini. Ostale izobrazbene skupine sledijo takole: višjo šolo ima opravljeno 16 %, osnovno šolo ali manj 15 %, 1/2-letno poklicno šolo pa 8 % anketirancev.

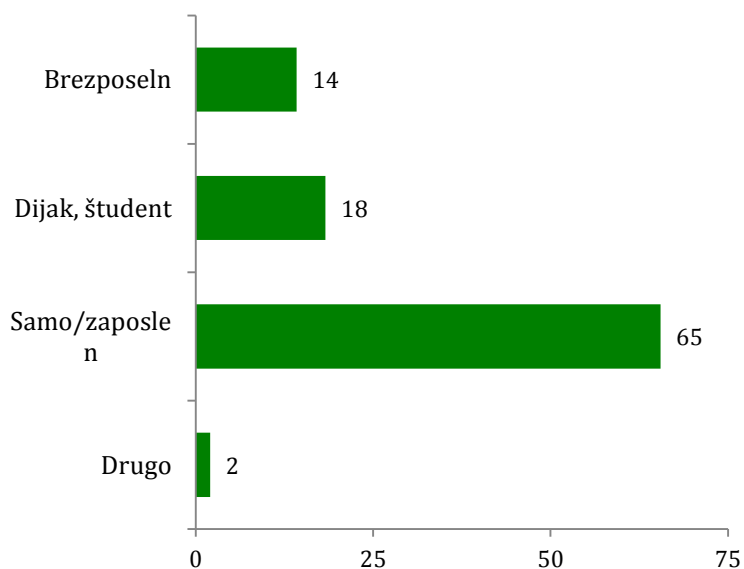
Slika 2. Stopnja izobrazbe

Polovica anketirancev je trenutno stopnjo izobrazbe pridobila od leta 2000 dalje. Slaba polovica spada v skupino od leta 1985 do 1999, iz še starejšega obdobja pa so številke minimalne. Iz tega lahko sklepamo, da je zelo pomemben čas, ki preteče med zadnjim izobraževalnim obdobjem in odločitvijo za ponovno izobraževanje.

ZAPOSLITVENI POLOŽAJ

Ker so pravice udeležencev izobraževanja določene tudi glede na njihov zaposlitveni položaj, nas je zanimala tudi ta značilnost posameznika.

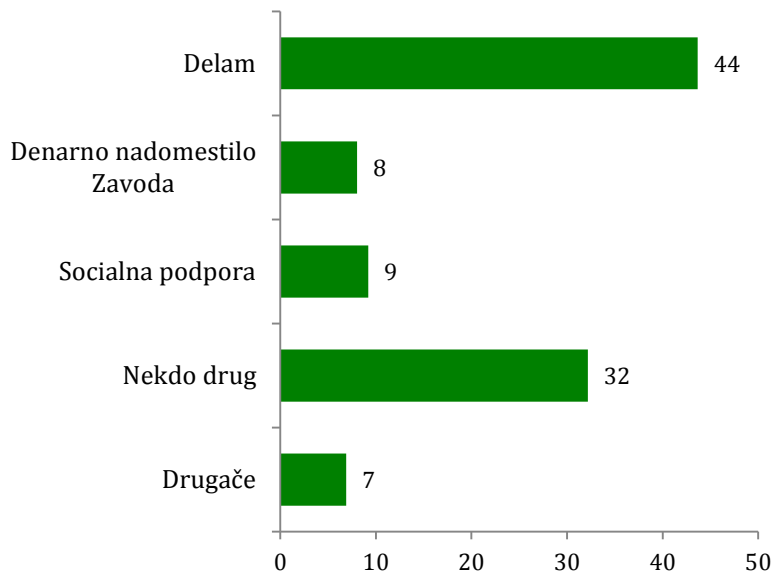
Slika 3 kaže, da sta skoraj dve tretjini sodelujočih zaposlenih, zatem sledijo dijaki in študentje (18), ter brezposelni (14).

Slika 3. Zaposlitveni položaj

V sliki 4 so prikazani odgovori na vprašanje glede preživljanja v času izobraževanja.

Sorazmerni glede na zaposlitveni status so odgovori na to vprašanje. Večina anketirancev je odgovorila, da dela. Je zaposlena ali pa imajo nek drug status.

Slika 4. Preživljanje v času izobraževanja¹

Takoj za to kategorijo je »Nekdo drug«. Predvidevamo lahko, da so to obkrožili mlajši udeleženci, ki živijo pri starših in jih oni tudi vzdržujejo. Glede na običajno starostno zastopanost v formalnem izobraževanju, je ta rezultat kar pričakovan.

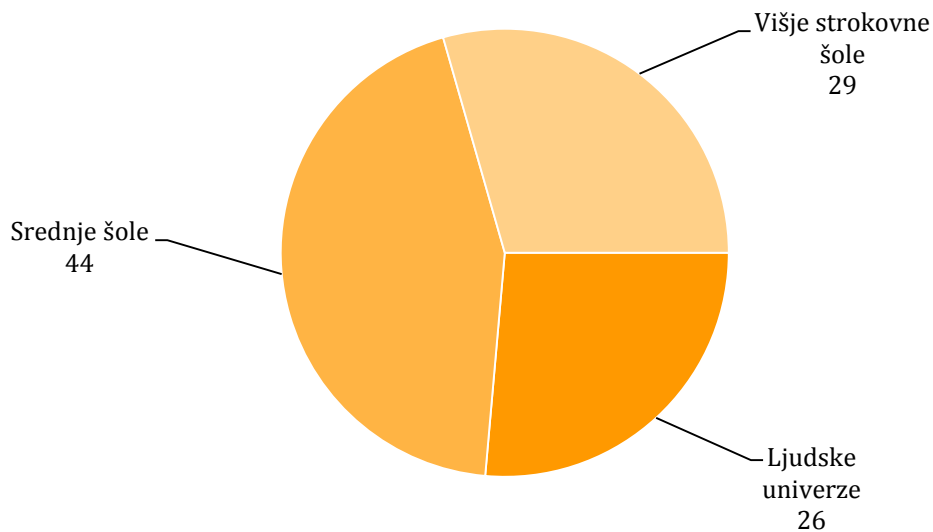
Ostale kategorije so manj zastopane. Na primer, »Socialna podpora« ima več kot 5x manjši delež od prve kategorije.

¹ Vprašanje je omogočalo več odgovorov. Prikazane vrednosti odražajo odgovora »Da«

PODATKI O IZOBRAŽEVANJU

Med udeleženci, ki so sodelovali v naši raziskavi so bili najbolj zastopani izobraževalni programi iz področja ekonomije: srednješolski programi Ekonomski tehnik in Komerčialist, ter višješolski program Poslovni sekretar. Med programi, ki so imeli manj kot 5 udeležencev so vrtnar, cvetličar, gradbeni tehnik, kemijski tehnik, priprava na maturo in višješolski program komerčialist. Dva anketiranca na to vprašanje nista odgovorila.

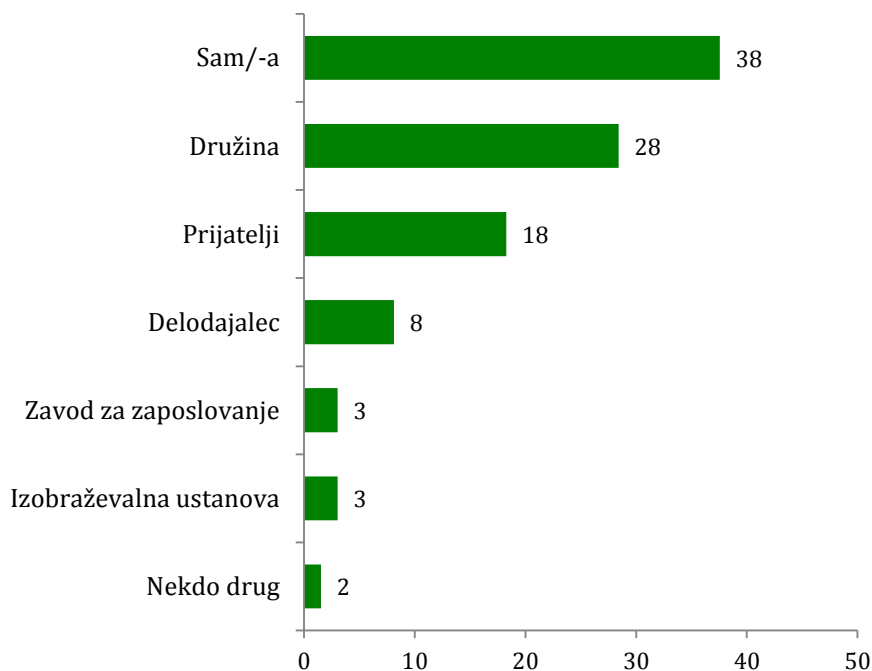
V spodnjem grafu so prikazane ustanove v katere so vključeni udeleženci. Večina udeležencev prihaja iz srednjih šol, polovico manj pa iz ljudskih univerz in višjih strokovnih šol.

Slika 5. Vrsta ustanove

V naslednjem grafikonu prikazujemo kdo je anketiranca spodbudil, da se je vključil v izobraževanje.

Kot vidimo je izobraževanje najbolj odvisno od lastne iniciative. Odločitev za izobraževanje se mora najprej poroditi pri posamezniku samemu. Šele nato se zvrstijo druge referenčne skupine.

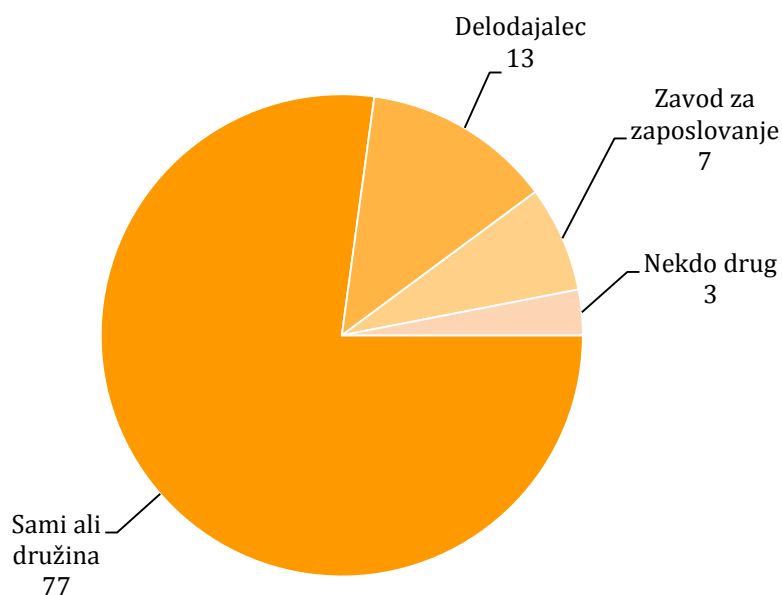
Slika 6. Kdo vas je spodbudil k vključitvi v to izobraževanje

Med bolj pomembnimi so predvsem primarne referenčne skupine: družina in prijatelji.

Ostali spodbudniki imajo veliko nižje deleže. Do neke mere je to v kontekstu formalnega izobraževanja razumljivo. Formalno izobraževanje ne daje neposrednih koristi, temveč je dolgoročna naložba. Zato delodajalci načeloma niso preveč zainteresirani za vključevanje kadrov v tako izobraževanje – razen vodstvenih kadrov.

Formalno izobraževanje je tako bolj stvar zasebne odločitve in ambicij. Zanimiv pa je dokaj nizek delež »državnih« spodbud. Država naj bi navsezadnje bila zainteresirana za zviševanje izobrazbene ravni manj izobraženih odraslih. Teh podatkov seveda ne moremo posploševati, saj niso pridobljeni na reprezentativnem vzorcu.

V sliki 8 so prikazani rezultati analize finančnih podpornikov izobraževanja.

Slika 7. Kdo je denarno podprl to izobraževanje?

Analiza nosilcev stroškov formalnega izobraževanja potrjuje naše prejšnje ugotovitve glede spodbud za izobraževanje. Ugotovili smo, da kar dve tretjini udeležencev krije stroške sami ali s pomočjo družine. Iz tega lahko še enkrat sklenemo, da je glavni namen formalnega izobraževanja odraslih napredovanje v karieri in ni povezan z neposrednimi potrebami ali interesi delodajalca.

INFORMIRANJE

Ali ste imeli stike s svetovalcem zavoda za zaposlovanje in kdaj?

Interpretacija rezultatov – koliko udeležencev je bilo deležnih stikov s svetovalci zavoda v različnih fazah izvedbe izobraževalnega programa.

Velika večina (95,4%) je imela stike pred začetkom izobraževanja, v času izobraževanja pa zelo malo (samo 2,5%), brez stikov praktično ni bil nihče (samo 2%).

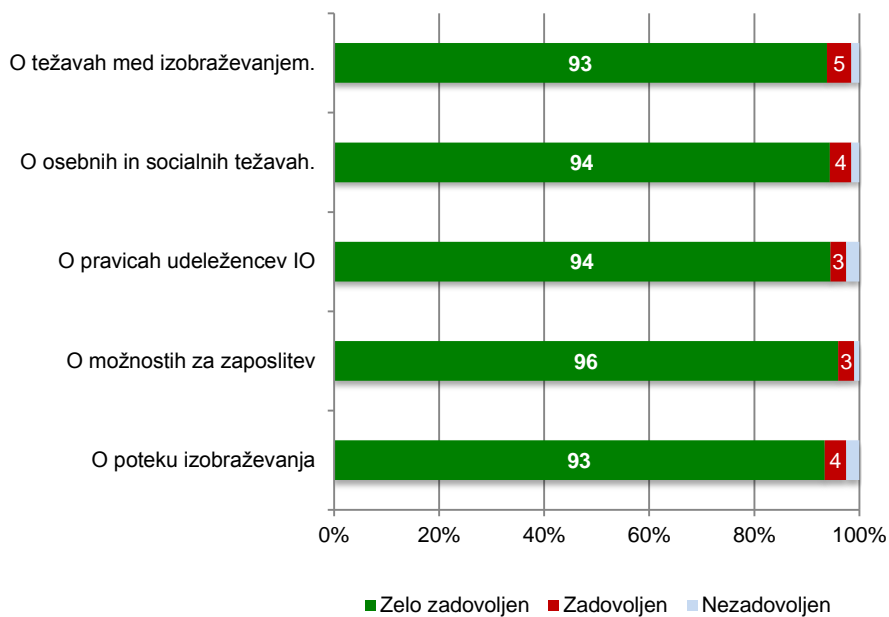
Tabela 1. Ali ste ob vključitvi v izobraževanje imeli stike s svetovalcem zavoda

	F	%
Pred začetkom	188	95,4
Med izobraževanjem	5	2,5
Ne	4	2

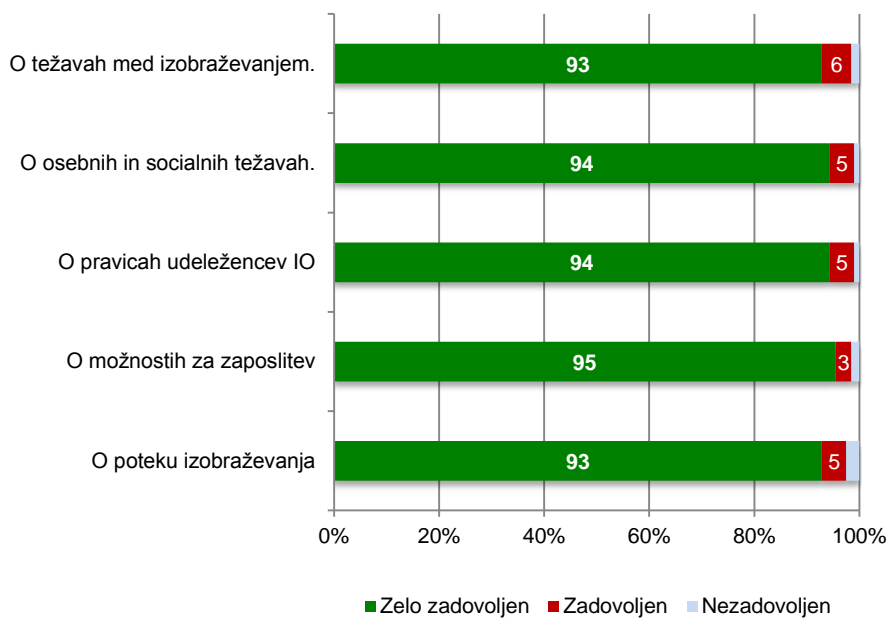
Kako ste na splošno zadovoljni z informacijami, ki ste jih dobili na zavodu za zaposlovanje o možnostih in pogojih za izobraževanje, ki ga obiskujete?

Udeleženci izobraževanja so odgovarjali tudi na vprašanje o vrstah informacij, ki so si jih, pred začetkom izobraževanja, pridobili pri izvajalskih organizacijah in njihovem zadovoljstvu z njimi (sliki 8 in 9).

Iz naših podatkov lahko sklepamo, da so udeleženci v povprečju zelo zadovoljni z informacijami, ki jih dobijo na zavodu za zaposlovanje pred ali med izobraževanjem. Najvišje so ocene informiranja glede možnosti zaposlitve po končanem izobraževanju.

Slika 8. Informiranje PRED IZOBRAŽEVANJEM (N = 197)

Slika 9. Informiranje MED IZOBRAŽEVANJEM (N = 197)

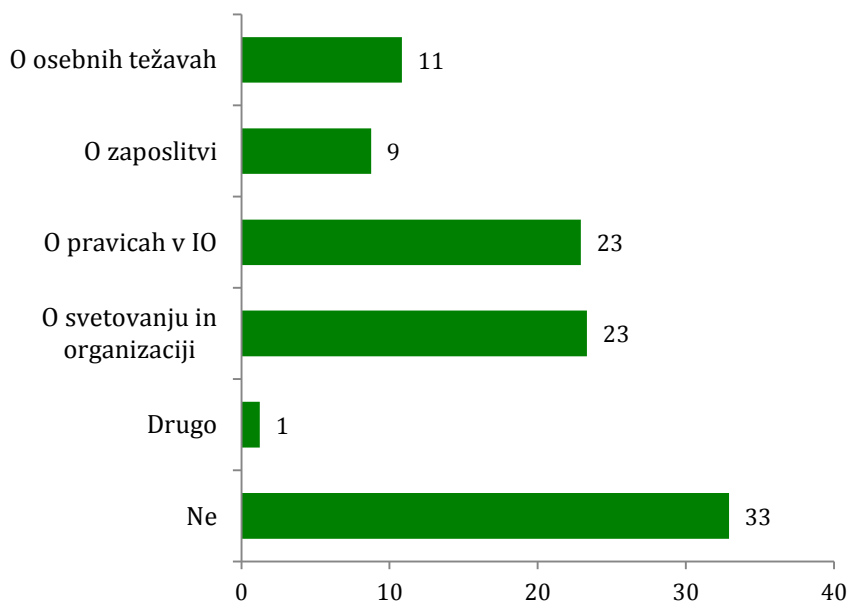
V ilustracijo bolj nezadovoljnih udeležencev nekaj tipičnih odgovorov, ki so v zvezi z to tematiko.

“ Premalo informacij in premalo pravic.

“ Kljub temu, da sem sporočila Zavodu za zaposlovanje o mojem izobraževanju, še vedno niti besede o tem. Če ne bi sama prišla na idejo, kakšne pravice lahko uveljavim glede študija, bi bili na Zavodu še vedno TIHO. Sicer pa so sami izgovori...

“ Svetovalka ne pozna pravega načina komunikacije. Je zelo neprijazna in ne daje informacij o ničemer.

Udeležence smo tudi vprašali, če so v izobraževalni organizaciji med šolanjem dobili tudi informacije, ki niso bile neposredno povezane z vsebino programa izobraževanja. V spodnjem grafikonu so predstavljeni njihovi odgovori.

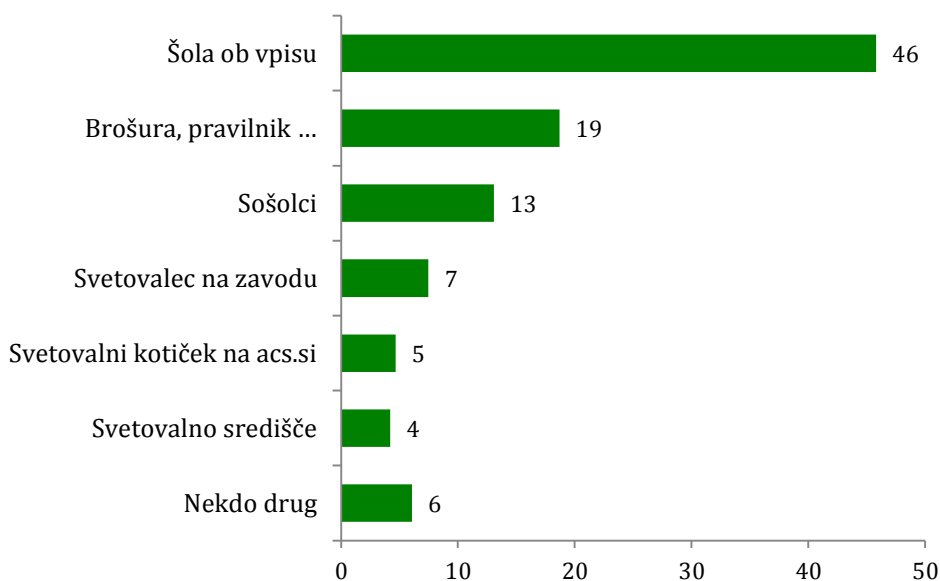
Slika 10. Informiranje na šoli, ki ni povezano z vsebino programa

POZOR! Ker je bilo možnih več odgovorov, je seštevek F% večji od 100%, saj so deleži izračunani glede na število sodelujočih v anketi in ne glede na absolutno število vseh odgovorov.

Kar 40% (33) anketirancev ni dobilo nikakršnih drugih informacij, ki bi jim mogoče lahko olajšale izobraževanje. Slabi tretjini sta se informirali o svetovanju in organiziranju izobraževanja ter o pravicah v IO.

Pomemben pokazatelj je tudi stopnja seznanjenosti s pravicami, ki izhajajo iz statusa dijaka. Ugotovili smo, da je bilo 2/3 (68,5%) anketirancev s temi pravicami seznanjenih, 1/3 (31,5%) pa ne.

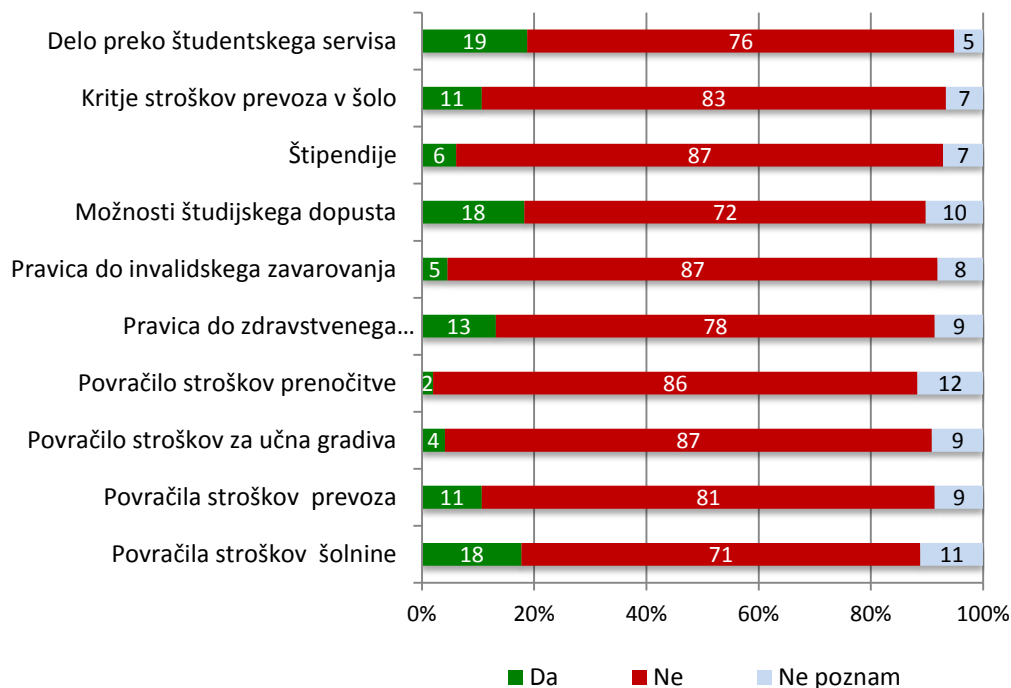
POZOR! Ker je bilo možnih več odgovorov, je seštevek F% večji od 100%, saj so deleži izračunani glede na število sodelujočih v anketi in ne glede na absolutno število vseh odgovorov.

Slika 11. Kje ste dobili informacije?

Na vprašanje kdaj so izvedeli o teh pravicah je 2/3 anketirancev odgovorilo, da pred začetkom izobraževanja, 1/3 pa v času izobraževanja.

Na splošno veliko več anketirancev ne uveljavlja svojih pravic ali pa jih sploh ne pozna, kot pa da jih koristi. V največji meri uveljavljalo povračilo stroškov šolnine, študijski dopust in delo preko študentskega servisa. Vendar tudi te pravice koristi samo slaba tretjina sodelujočih.

Na vprašanje, če so imeli pri uveljavljanju teh pravic kakšne težave, je slaba tretjina anketirancev odgovorila pritrdilno, ostali pa z uveljavljanjem pravic niso imeli.

Na (odprto) podvprašanje glede težav pri uveljavitvi pravic se je največ odgovorov nanašalo na pravico do povračila stroškov šolnine.

“ Težave pri povračilu stroškov šolnine: denarja še niso nakazali, čeprav bi ga morali že julija 2007; Ministrstvo za šolstvo in šport je objavilo razpis v januarju 2007, šolnino naj bi izplačali po končanem izobraževanju (julij 2007), vendar leto in pol obljub in poizvedovanja še ni obrodilo sadov oz. denarja...

5.2 IZOBRAŽEVALNE USTANOVE

V tem poglavju predstavljamo rezultate spletnega anketiranja strokovnjakov, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih. Predvsem v izobraževalnih institucijah (ravnatelji/direktorji, vodje izobraževanja in svetovalci).

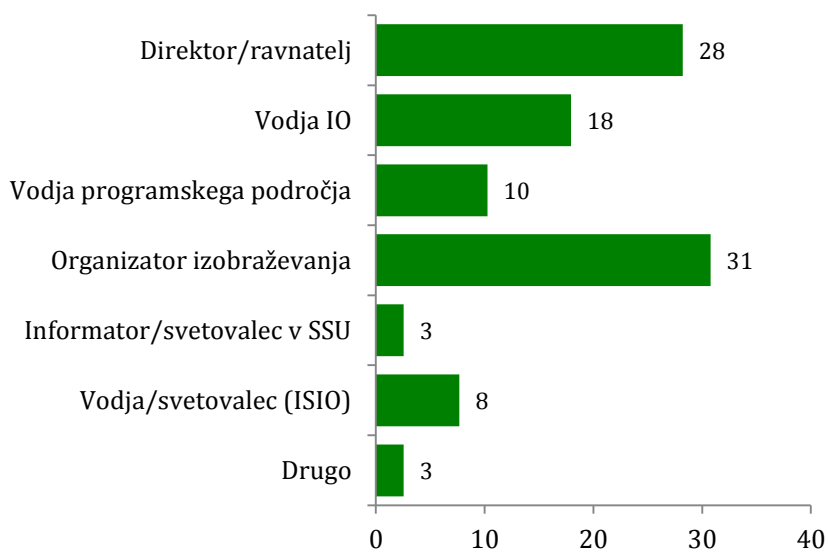
To anketiranje smo zaradi časovne in finančne ekonomičnosti izvedli s pomočjo spletne ankete. Iz naših izkušenj vemo, da je izbrana populacija izkušena na področju izpolnjevanja takšnih ali podobnih anket, tako da ne potrebuje dodatnih pojasnil in pomoči kot (včasih) udeleženci izobraževanja. Še posebej tisti na nižjih stopnjah.

Anketirance smo najprej povprašali o inštituciji iz katere prihajajo. Podatek, da jih je večina zaposlenih v ljudskih univerzah ni presenetljiv. Iz grafikona je razvidno, da je bilo takih kar 51% vprašanih. Naslednji večji delež jih prihaja iz zasebnih izobraževalnih organizacij (30%), ki v zadnjih letih ponujajo vse več programov izobraževanja odraslih, njim pa sledijo srednje šole (9%).

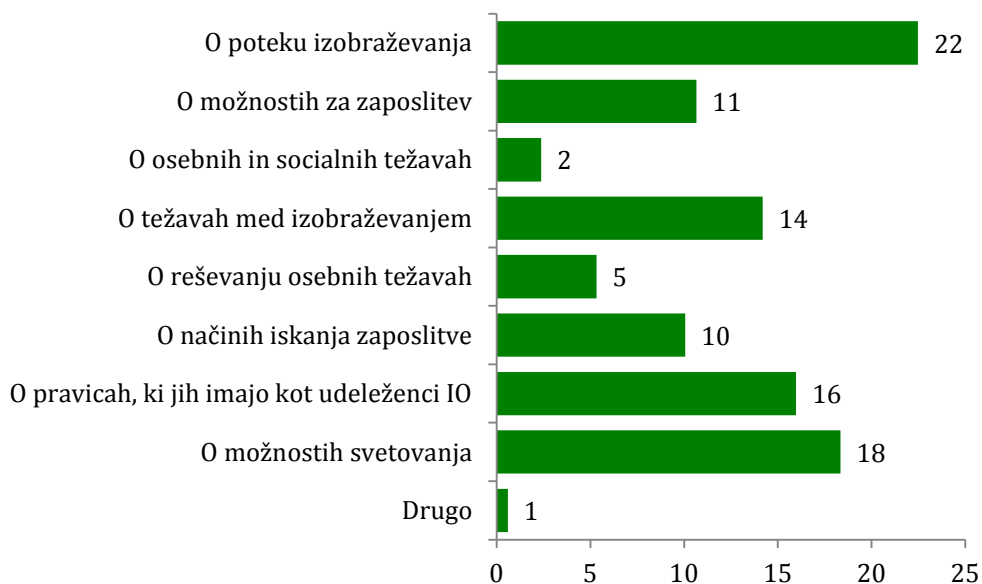
Slika 12. Vrsta organizacije

Anketirance smo vprašali tudi kakšna je njihova glavna zaposlitev, oz. delovna obveznost. Glavno delovno obveznost smo poudarili zato, ker izkušnje iz prakse kažejo, da v organizacijah za izobraževanje odraslih težko zaposlujejo nove kadre in posledično obstoječi kadri opravljajo več nalog hkrati. Slika 14 kaže, da je na naš vprašalnik odgovorilo največ organizatorjev izobraževanja (31%) in direktorjev oz. ravnateljev izobraževalnih institucij (28%). Med večjimi sta tudi deleža vodje izobraževanja odraslih in vodje programskega področja.

Slika 13. Delovni položaj

Med področji, ki so nas najbolj zanimali so bile seveda informacije, ki jih na izobraževalnih institucijah posredujejo odraslim.

Slika 14. Na splošno, katere informacije posredujete udeležencem?

Uporabniki so lahko potrdili več potrditvenih polj, zato so morda skupni odstotki večji od 100%.

V POJASNILO: Ta tabela se je nekoliko specifična napram ostalim, saj lahko podatke iz nje interpretiramo na dva načina: kot na delež odgovorov, glede na vse odgovore in pa delež oseb, ki je izbralo tudi ta odgovor (trditev). To vprašanje in še nekatera druga namreč omogoča izbiro enega ali več odgovorov (vprašanje je bilo dihotomnega tipa Da/Ne). Skupen seštevek odstotkov odgovorov oseb je lahko iz tega razloga večji od 100%. Kot vidimo iz tabele 2 so anketiranci v povprečju izbrali 4 navedbe.

Med odgovori prednjačijo informacije, ki zadevajo sam potek programa (20%) in možnostih svetovanja (16%). Kar 97% vprašanih je navedlo tudi prvi

odgovor in 79% drugega. Najmanjši delež odgovorov pripada informacijam, ki zadevajo posameznikove osebne ali socialne težave (2%). To niti ni presenetljivo, saj vloga in dometa izobraževalnih institucij ne posegajo v to področje. Čeprav pa iz prakse vemo, da se delavci na teh institucijah velikokrat ne morejo "izogniti" tem dejavnikom, ki lahko usodno vplivajo na potek izobraževanja posameznika. Razmeroma velik delež odgovorov pripada tudi informiranju udeležencev glede njihovih pravic. Med odgovori ima to področje 14 odstotni delež, kar 69% anketirancev pa je izbralo tudi ta odgovor. Približno enak delež odgovorov se nanaša tudi na informiranje v zvezi z težavami med izobraževanjem. 62% oseb je izbralo tudi ta odgovor, oz. 12% delež med vsemi odgovori.

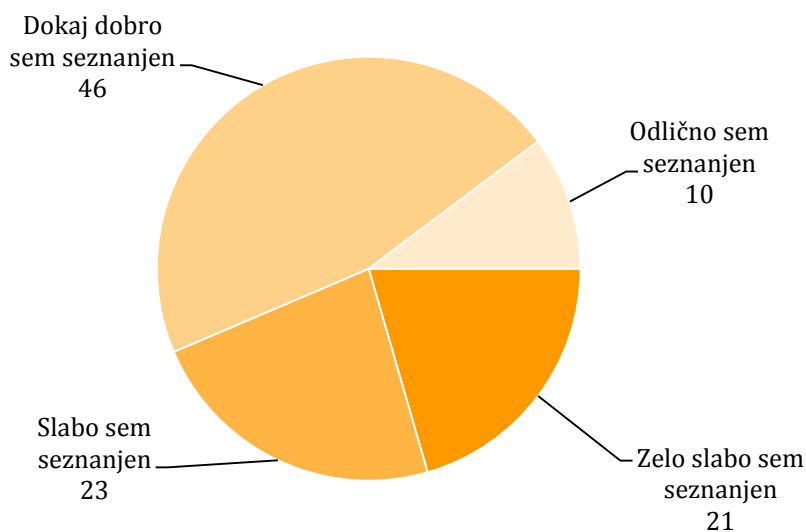
Tabela 2. Na splošno, katere informacije posredujete udeležencem?²

O poteku izobraževanja	38	97%
O možnostih za zaposlitev	18	46%
O osebnih in socialnih težavah	4	10%
O težavah med izobraževanjem	24	62%
O reševanju osebnih težavah	9	23%
O načinih iskanja zaposlitve	17	44%
O pravicah udeležencev IO	27	69%
O možnostih svetovanja	31	79%
Drugo	1	3%
Skupaj	169	433%

Glede na da je zakon o izobraževanju odraslih relativno nov in so nove tudi pravice, ki izhajajo iz njega, nas je zanimala tudi seznanjenost strokovnjakov iz institucij, ki izvajajo izobraževanje odraslih s tem področjem (Slika 16). Na

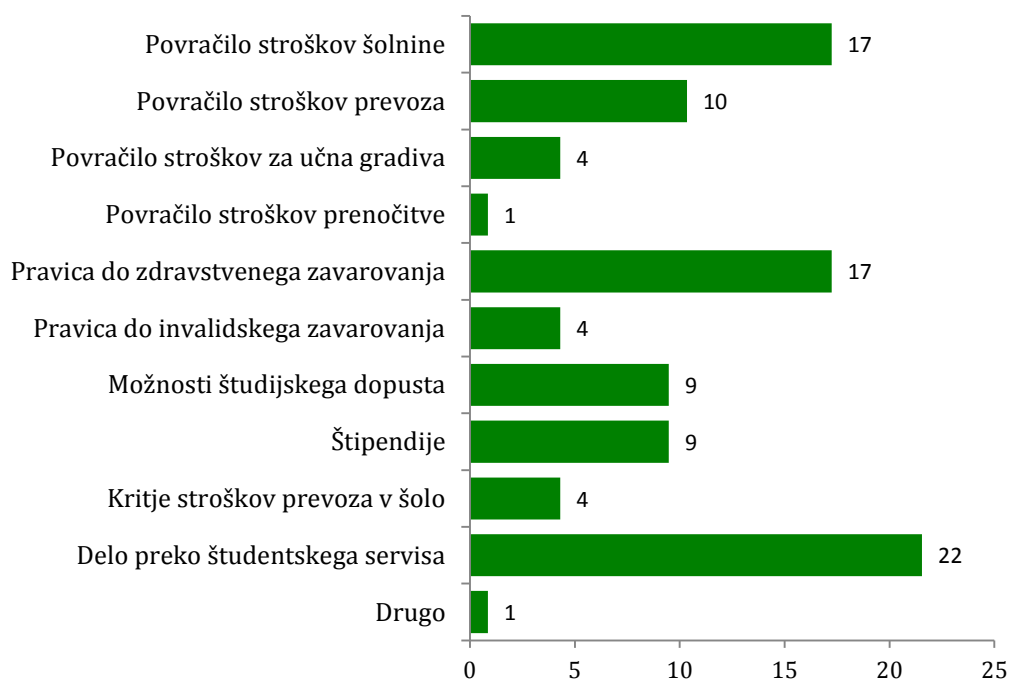
² Uporabniki so lahko potrdili več potrditvenih polj, zato so morda skupni odstotki večji od 100 %.

vprašanje koliko so seznanjen s pravicami, ki izhajajo iz 4. člena tega zakona, ki je malo manj kot polovica odgovorila, da so dobro seznanjeni s tem področjem. Desetina jih je menila, da jih je odlično seznanjena, 44% pa jih je menilo, da so s pravicami odraslih v izobraževanju slabo oz. zelo slabo seznanjeni.

Slika 15. Kako dobro ste seznanjeni s pravicami, ki sledijo iz 4. člena Zakona o izobraževanju odraslih?

Na sliki 17 in tabeli 3 lahko preberemo odgovore glede informiranja udeležencev v zvezi z njihovimi pravicami, ki so navedene tudi v ZIO. Iz preglednice je razvidno, da jih na šolah v povprečju informirajo iz 3-4 pravicah.

Slika 16. O katerih pravicah, ki se nahajajo v 4. členu ZIO informirate udeležence?

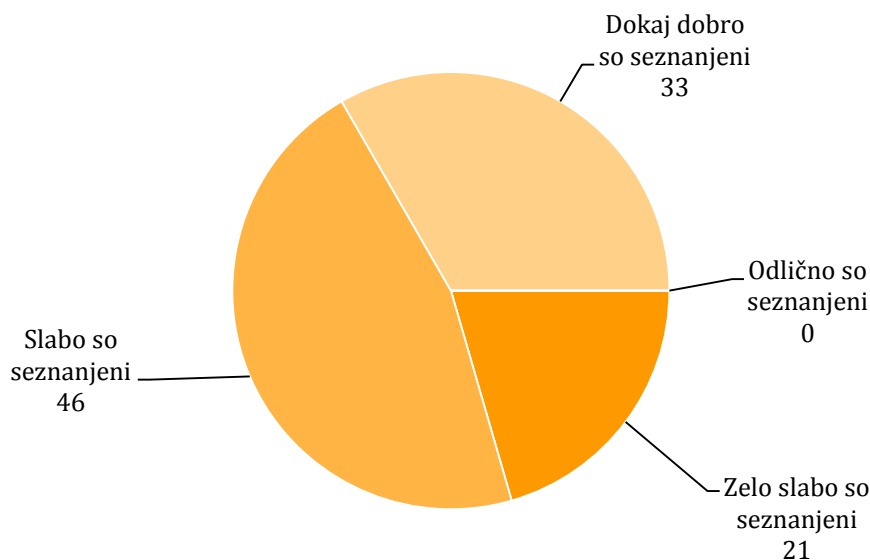
Med pravicami izstopajo informiranje o delu preko študentskega servisa, ki ga je izbralo skoraj tri četrtine vprašanih (22% odgovorov), temu pa z enakimi deleži sledita povračilo stroškov šolnine in pravice do zdravstvenega zavarovanja. Ti dve trditvi je izbralo 59% anketirancev (17% odgovorov).

Tabela 3. O katerih pravicah, ki se nahajajo v 4. členu ZIO informirate udeležence?³

Povračilo stroškov šolnine	20	59%
Povračilo stroškov prevoza	12	35%
Povračilo stroškov za učna gradiva	5	15%
Povračilo stroškov prenočitve	1	3%
Pravica do zdravstvenega zavarovanja	20	59%
Pravica do invalidskega zavarovanja	5	15%
Možnosti študijskega dopusta	11	32%
Štipendije	11	32%
Kritje stroškov prevoza v šolo	5	15%
Delo preko študentskega servisa	25	74%
Drugo	1	3%
Skupaj	116	341%

Izredno pomembno z vidika udejanjanja zakona in njegove koristi je seznanjenost uporabnikov tega zakona o pravicah, ki iz njega izhajajo (slika 18). Ocena strokovnjakov, ki so sodelovali v naši raziskavi je bila, da so odrasli večinoma slabo seznanjeni s pravicami, ki jim sledijo po ZIO (46%). Tretjina jih meni, da so dokaj dobro seznanjeni, 21% pa, da so zelo slabo seznanjeni. Skupaj to pomeni, da jih 67% vprašanih meni, da so odrasli slabo ali zelo slabo seznanjeni s pravicami navedenimi v zakonu.

³ Uporabniki so lahko potrdili več potrditvenih polj, zato so morda skupni odstotki večji od 100 %.

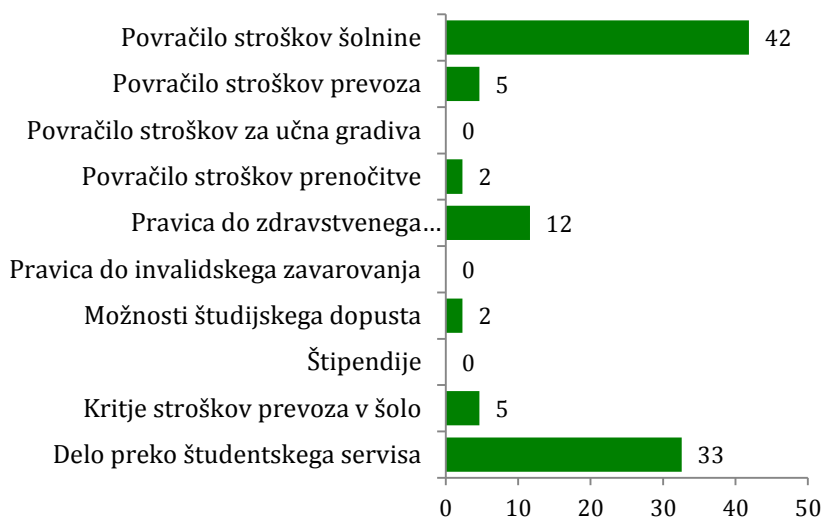

Slika 17. Ali menite, da so odrasli, ki se vključujejo v izobraževanje dobro seznanjeni s svojimi pravicami?

Anketirance smo vprašali tudi po področjih s katerimi menijo, da so odrasli najboljše seznanjeni (slika 19).

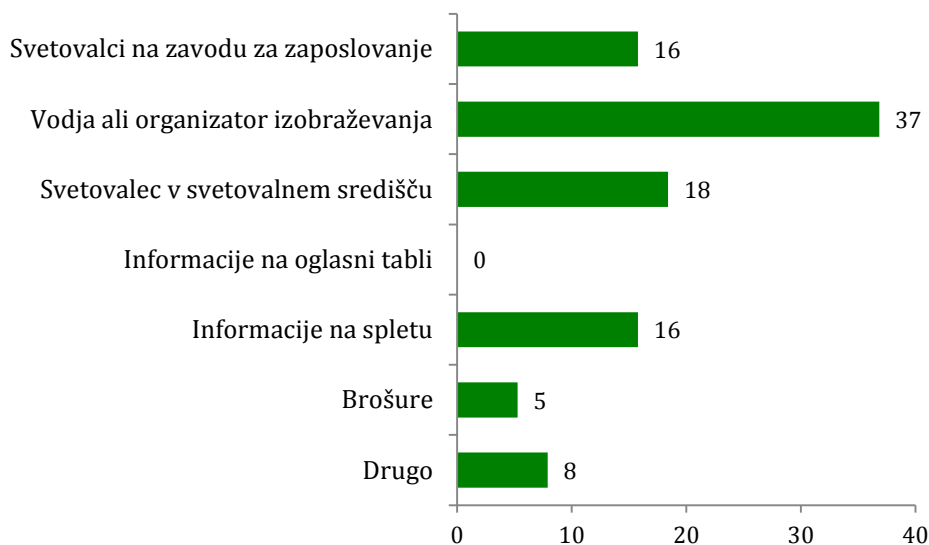
Odgovori se do neke mere ujemajo z področji svetovanja na instituciji. Po mnenju anketirancev so odrasli najboljše informirani glede možnosti povračila stroškov prevoza (42%) in dela preko študentskega servisa (33%). Deleži ostalih odgovorov so izrazito nižji.

Najslabše pa naj bi bili odrasli seznanjeni z možnostmi povračila stroškov za učna gradiva, pravice do invalidskega zavarovanja in štipendij. Noben izmed vprašanih ni izbral niti enkrat enega od omenjenih pravic. Po vsej verjetnosti zato, ker so v praksi tako redke.

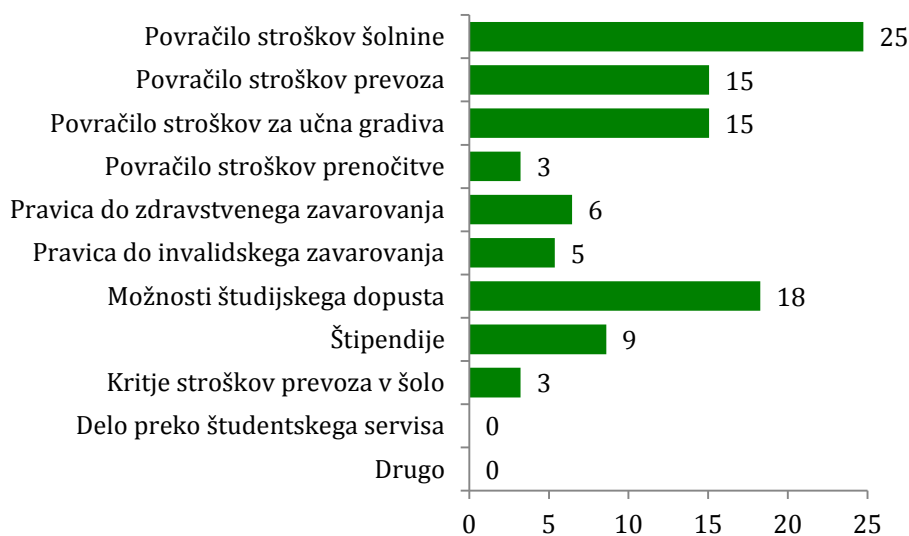
Slika 18. Izberite področje za katerega menite, da so najbolj seznanjeni.

Glede na slabo (ali dobro?) seznanjenost odraslih z pravicami v izobraževanju nas je zanimalo tudi mnenje strokovnjakov, ki delajo v izobraževanju odraslih kdo ali kaj naj bi bil po njihovem mnenju glavni vir informacij odrasli v zvezi z njihovim statusom v izobraževanju. Prevladujoč odgovor je bil, da naj bi to bili (bila) vodja ali organizator izobraževanja odraslih (37%). Temu pa z še enkrat manjšim deležem sledi svetovalec v svetovalnem središču (18%). Malo manj vprašancev je navedlo še svetovalca na zavodu in informiranje preko spleta. Ponudili smo tudi druge možnosti, ko so oglasne deske, brošure idr., vendar niso dosegle zanemarljivega deleža med odgovori.

Slika 19. Kdo ali kaj mislite, da bi moral biti glavni vir informacij odraslim v zvezi z njihovim statusom v izobraževanju?

Vprašanje seznanjenosti je ena stvar, ki je pomembna za evalvacijo izvajanja 4. člena ZIO, problemi pri uveljavljanju pravic pa druga. Rezultati prikazani v sliki 21 kažejo, da imajo (po mnenju zaposlenih v institucijah) odrasli največ težav predvsem s štirimi pravicami: povračilo stroškov šolnine (25%), možnost študijskega dopusta (18%), povračilo stroškov prevoza (15%) in povračilo stroškov za učna gradiva (15%).

Slika 20. Pri uveljavljanju katerih pravic, imajo odraslih največ težav?

66% anketirancev je navedlo tudi povračilo stroškov šolnine, 49% možnost izrabe študijskega dopusta, 40% pa stroškov prevoza ter stroškov, ki jih imajo udeleženci z učnimi gradivi.

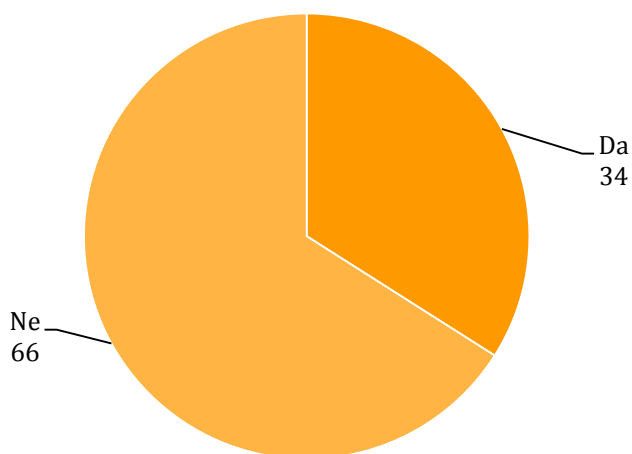
Tabela 4. Pri uveljavljanju katerih pravic, imajo odraslih največ težav?

Povračilo stroškov šolnine	23	66%
Povračilo stroškov prevoza	14	40%
Povračilo stroškov za učna gradiva	14	40%
Povračilo stroškov prenočitve	3	9%
Pravica do zdravst. zavarovanja	6	17%
Pravica do invalid. zavarovanja	5	14%
Možnosti študijskega dopusta	17	49%
Štipendije	8	23%
Kritje stroškov prevoza v šolo	3	9%
Delo preko študentskega servisa	0	0%
Drugo	0	0%
Skupaj	93	266%

Zaključni vprašanji sta bili namenjeni ugotovitvi sistematičnega vodenja evidence o teh težavah in sami opredelitvi teh pravic v ZIO.

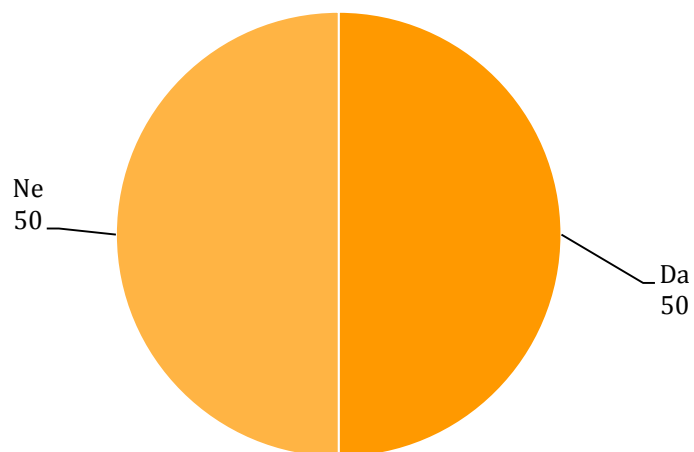
Slika 22 prikazuje, da večina izobraževalnih institucij ne vodi evidenc o težavah s katerimi se srečujejo odrasli pri uveljavljanju svojih pravic.

Glede na spremenjeni status odraslih udeležencev izobraževanje, ki ga prinaša Zakon o izobraževanju odraslih, bi bilo vodenje evidenc za zakonodajalce pomemben instrument načrtovanja izboljšav in sprememb na tem področju.

Slika 21. Ali v vaši organizaciji vodite evidenco o teh težavah?

Kar pa zadeva samo opredeljenost teh pravic v zakonu so odgovori nedoločljivi. Polovica anketirance meni, da so pravice dobro opredeljene, druga polovica pa meni, da bi jih bilo potrebno drugače opredeliti. Kako, pa je diskusija, ki bo morala potekati v prihodnosti.

Slika 22. Ali menite, da so pravice v zakonu dobro opredeljene?

6. ZAKLJUČKI

POSAMEZNIKI

V vzorcu je bilo razmerje po spolu je v prid moškim – teh je bilo skoraj dve tretjini. Večina sodelujočih v raziskavi je bilo starih od 28 do 38 let, le nekaj manj pa jih je v starostni skupini do 27 let, ki je pomembna za analizo uresničevanja 4. člena ZIO. Povprečna starost anketirancev je bila 31 let. Po izobrazbeni strukturi udeležencev, ki so sodelovali v raziskavi smo ugotovili, da je imela dobra tretjina anketirancev štiriletno srednješolsko izobrazbo, četrtina pa triletno srednjo šolo. To sta dve največji skupini. Ostale izobrazbene skupine so imele okoli 15 odstotne deleže.

Dve tretjini sodelujočih udeležencev je bilo zaposlenih, sledijo pa jim dijaki in študentje ter brezposelni. Razumljivo je, da je na vprašanje v zvezi z preživljanjem v času izobraževanja večina anketirancev odgovorila, da dela. Glavni vir preživetja, takoj za to skupino odgovorov, je bil »nekdo drug«. Predvidevamo, da so to obkročili predvsem mlajši odrasli, ki živijo pri starših in jih oni tudi vzdržujejo. Glede na običajno starostno zastopanost v formalnem izobraževanju, je ta rezultat kar pričakovan.

Večina udeležencev je bila vključene v srednje šole, polovico manj v ljudske univerze ali višje strokovne šole. Najbolj so bili zastopani izobraževalni programi iz področja ekonomije: srednješolski programi Ekonomski tehnik in Komerčalist, ter višješolski program Poslovni sekretar.

Ugotovili smo, da je udeležba v šolanju najbolj odvisna od lastne iniciative. Odločitev za izobraževanje se mora očitno najprej dozoreti v posamezniku samemu. Med ostalimi referenčnimi skupinami pa so pomembne predvsem primarne: družina in prijatelji. V skladu s prejšnjo ugotovitvijo so tudi deleži nosilcev stroškov izobraževanja. Analiza je pokazala, da kar stroške večinoma krijejo udeleženci oz. s pomočjo družine.

Takih odgovorov je bilo več kot dve tretjini. Ta podatek potrjuje ugotovitve, da je glavni namen formalnega izobraževanja odraslih predvsem razvoj kariere in ni toliko povezan z neposrednimi potrebami ali interesi delodajalca (v kolikor ta izobrazba ni zakonsko zahtevana).

Z vidika informiranja in svetovanja v zvezi s pravicami udeležencev v izobraževanju je bil za potrebe tega poročila pomemben tudi podatek glede stikov s svetovalci zavoda za zaposlovanje v različnih fazah izvedbe izobraževalnega programa.

Med udeleženci, ki so bili brez zaposlitve in prijavljeni na zavodu, je večina imela stike s svetovalcem predvsem pred začetkom izobraževanja. V času izobraževanja je bilo teh stikov zelo malo (2,5%), brez stikov praktično ni bil nihče.

Kako ste na splošno zadovoljni z informacijami, ki ste jih dobili na zavodu za zaposlovanje o možnostih in pogojih za izobraževanje, ki ga obiskujete?

Udeleženci izobraževanja so odgovarjali tudi na vprašanje o vrstah informacij, ki so si jih, pred začetkom izobraževanja, pridobili pri izvajalskih organizacijah in njihovem zadovoljstvu z njimi.

Udeleženci so v povprečju večinoma zadovoljni z informacijami, ki jih dobijo na zavodu za zaposlovanje pred ali med izobraževanjem. Najvišje so ocene informiranja glede možnosti zaposlitve po končanem izobraževanju.

Ugotovili smo, da veliko udeležencev ne dobi nikakršnih drugih informacij, ki bi jim mogoče lahko olajšale izobraževanje. Slabi tretjini sta bili informirani o svetovanju in organiziranju izobraževanja ter o pravicah v IO.

Kar zadeva stopnjo seznanjenosti s pravicami, ki izhajajo iz statusa dijaka, ugotavljamo, da je ta dokaj zadovoljiva – dve tretjini anketirancev je bilo s temi pravicami seznanjenih, tretjina pa ne. Večina anketirancev je o teh pravicah izvedelo pred začetkom izobraževanja, manjši del pa v času izobraževanja.

Rezultati naše raziskave kažejo, da na splošno udeleženci ne uveljavljajo svojih pravic ali pa jih sploh ne poznajo. V največji meri uveljavljalo možnost povračila stroškov šolnine, študijski dopust in delo preko študentskega servisa. Poudariti pa je treba, da te pravice koristi samo slaba tretjina vprašanih.

Na vprašanje glede težav pri uveljavljanju teh pravic, je slaba tretjina anketirancev odgovorila pritrdilno, ostali pa z uveljavljanjem pravic niso imeli. Večina težav se nanaša predvsem na pravico do povračila stroškov šolnine.

USTANOVE

Največ predstavniki ustanov je bilo zaposlenih v ljudskih univerzah. Takih je bilo več kot polovica anketiranih, sledili pa so jim tisti, ki prihajajo iz zasebnih izobraževalnih organizacij in srednjih šolah. Glede na delovni položaj je v vzorcu največ organizatorjev izobraževanja in direktorjev oz. ravnateljev izobraževalnih institucij. Med večjimi deleži sta tudi deleža vodje izobraževanja odraslih in vodje programskega področja.

Najbolj so nas zanimale informacije, ki jih na izobraževalnih institucijah posredujejo odraslim. Na izobraževalnih institucijah seveda najbolj prevladujejo informacije, ki zadevajo sam potek programa in možnosti svetovanja. Skoraj vsi so navedli takva odgovora. Najmanjši delež odgovorov pripada informacijam, ki zadevajo posameznikove osebne ali socialne težave. To mogoče niti ni presenetljivo, saj vloga in domet izobraževalnih institucij ne posegajo v to področje. Čeprav pa iz prakse vemo, da se delavci na teh institucijah velikokrat ne morejo "izogniti" tem dejavnikom, ki lahko usodno vplivajo na potek izobraževanja posameznika. Razmeroma velik delež odgovorov pripada tudi informiranju udeležencev glede njihovih pravic kot udeležencev izobraževanja odraslih. Med odgovori ima to področje 14 odstotkov. Približno enako število odgovorov zadeva tudi na informiranje v zvezi z težavami med izobraževanjem.

Glede na to, da je zakon o izobraževanju odraslih relativno nov, smo spraševali tudi po seznanjenosti s tem področjem. Malo manj kot polovica vprašanih je odgovorila, da so dobro seznanjeni s tem področjem. Desetina jih je menila, da jih je odlično seznanjena, malo manj kot polovica pa jih meni, da so s pravicami odraslih v izobraževanju slabo oz. zelo slabo seznanjeni.

Med pravicami o katerih na šolah informirajo udeležence izobraževanja prevladuje informiranje o možnosti dela preko študentskega servisa. Ta odgovor je izbralo skoraj tri četrtine vprašanih, temu pa z enakimi deleži sledita povračilo stroškov šolnine in pravice do zdravstvenega zavarovanja.

Izredno pomembno z vidika udejanjanja zakona in njegove koristi je seznanjenost uporabnikov tega zakona o pravicah, ki iz njega izhajajo. Skoraj polovica vprašanih ocenjuje, da so odrasli večinoma slabo seznanjeni s pravicami, ki jim sledijo po ZIO. Tretjina jih meni, da so dokaj dobro seznanjeni, petina pa, da so zelo slabo seznanjeni. Po mnenju anketirancev so odrasli najbolje informirani glede možnosti povračila stroškov prevoza in dela preko študentskega servisa. Deleži ostalih odgovorov pa so veliko manjši. Najslabše naj bi bili odrasli seznanjeni z možnostmi povračila stroškov za učna gradiva, pravice do invalidskega zavarovanja in štipendij.

Glede na slabo (ali dobro?) seznanjenost odraslih z pravicami v izobraževanju nas je zanimalo tudi mnenje strokovnjakov, ki delajo v izobraževanju odraslih kdo ali kaj naj bi bil po njihovem mnenju glavni vir informacij odrasli v zvezi z njihovim statusom v izobraževanju. Večinoma menijo, da naj bi to bila vodja/organizator izobraževanja odraslih ali svetovalec v svetovalnem središču. Manjši del odgovorov zadeva svetovalca na zavodu in informiranje preko spleta. Anketiranci so imeli možnosti izbrati tudi druge načine informiranja (npr. oglasne deske, brošure), vendar le-ti niso dosegle zanemarljivega deleža med odgovori.

Kar zadeva probleme z uveljavljanem pravic, ki izhajajo iz ZIO, so izobraževalci usklajeni z udeleženci. Večinoma menijo, da imajo odrasli največ težav predvsem z: povračilom stroškov šolnine, prevoza in nakupa učnih gradiv ter možnostjo koriščenja študijskega dopusta.

Zaključni vprašanji sta bili namenjeni ugotovitvi sistematičnega vodenja evidence o teh težavah in sami opredelitvi teh pravic v ZIO.

Rezultati so pokazali, da večina izobraževalnih institucij vključenih v našo raziskavo ne vodi evidenc o težavah s katerimi se srečujejo odrasli pri uveljavljanju svojih pravic. Po našem mnenju bi bilo glede na spremenjeni status odraslih udeležencev izobraževanje, ki ga prinaša Zakon o izobraževanju odraslih, vodenje evidenc za zakonodajalce pomemben instrument načrtovanja izboljšav in sprememb na tem področju.

Kar pa zadeva samo opredeljenost teh pravic v zakonu, so bili odgovori nedoločljivi. Polovica anketirancev je mnenja, da so pravice dobro opredeljene, druga polovica pa meni, da bi jih bilo potrebno drugače opredeliti. Kako, pa je diskusija, ki bo morala potekati v prihodnosti.

7. LITERATURA

Odlok o ustanovitvi Andragoškega centra Republike Slovenije, Ur.l. RS, št. 18/1991-I.

Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS 70/2004). <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200470&stevilka=3149>

Sporočilo Evropske komisije: Za učenje ni nikoli prepozno, COM(2006) 614 konč., 23.10.2006, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0614en01.pdf.

Strategija vseživljenjskosti učenja v Sloveniji. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije : Pedagoški inštitut, 2007 (Ljubljana).

Zakon o izobraževanju odraslih. Ur. l. RS, 12/1996, 86/2004.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (uradno prečiščeno besedilo) (ZOFVI-UPB5) - Uradni list RS, št. 16-718/2007 (stran 1830) - 23.2.2007).

Zakon o štipendiranju (Ur. list, št. 59/2007).

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS-stari, št. 5-223/1991).

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur.l. RS, št. 72/2006).

8. PRILOGA

8.1 TABELE

Tabela 1: Preživljanje v času izobraževanja

	N	%	% of Cases
Delam	38	43,7	52,1
Denarno nadomestilo Zavoda	7	8,0	9,6
Socialna podpora	8	9,2	11,0
Nekdo drug	28	32,2	38,4
Drugače	6	6,9	8,2
Skupaj	87	100,0	119,2

Tabela 2: Ime izobraževalnega programa:

	N	%
Ekonomski tehnik	32	16,4
VSŠ Računovodja	19	9,7
VSŠ Tehnolog prometa	19	9,7
Strojni tehnik	18	9,2
Kozmetični tehnik	14	7,2
NPK maser/pediker	13	6,7
Predšolska vzgoja	11	5,6
Prodajalec-trgovec	10	5,1
Mizar	10	5,1
VSŠ Poslovni sekretar	9	4,6
Elektrikar/elektrotehnik	8	4,1
VSŠ za multimedije	7	3,6
Bolničar-negovalec	6	3,1
OŠ za odrasle	5	2,6
Tehnik zdravstvene nege	5	2,6
Ostalo (<5)	9	4,6
Skupaj	195	100

Tabela 3: Tip izobraževalne ustanove (šole), ki jo obiskujete:

	N	%
1 Ljudske univerze	52	26,4
2 Srednje šole	87	44,2
3 Višje strokovne šole	58	29,4
Skupaj	197	100,0

8.2 VPRAŠALNIK ZA UDELEŽENCE

VPRAŠALNIK O UVELJAVLJANJU PRAVIC V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Spoštovani!

Pred vami je vprašalnik o uveljavljanju pravic odraslih v izobraževanju. Vaši odgovori so za nas zelo pomembni, saj bodo prav vaše izkušnje izhodišče za izboljšanje informiranosti in uveljavljanja teh pravic v prihodnosti.

Prosimo, da odgovorite na spodnja vprašanja.

I. SPLOŠNI PODATKI

1. **Spol**

(Obkrožite ustrezní odgovor.)

1. Ženski
2. Moški

2. **Starost** *(Vpišite.):* _____

3. **Dosežena izobrazba**

(Obkrožite en ustrezen odgovor.)

1. Osnovna šola
2. 1-2 letna poklicna šola
3. 3 letna poklicna srednja šola
4. 4 letna srednja šola
5. Višja šola
6. Višja strokovna šola
7. Visoka strokovna šola

4. **Kdaj ste pridobili to izobrazbo?** *(Vpišite leto):* _____

II. PODATKI O TRENUTNEM POLOŽAJU

5. Kakšen je vaš trenutni zaposlitveni položaj?

(Obkrožite en ustrezen odgovor.)

1. Sem brezposeln/-a
2. Imam status dijaka/-inje, študenta/-ke
3. Sem zaposlen/-a v podjetju *(ČE STE IZBRALI TA ODGOVOR POJDITE NA VPRAŠANJE 11)*
4. Sem samozaposlen/-a *(ČE STE IZBRALI TA ODGOVOR POJDITE NA VPRAŠANJE 11)*
5. Drugo *(Vpišite.):* _____

6. Kako se preživljate v času izobraževanja?

(Obkrožite vse ustrezne odgovore.)

1. Delam *(Opišite vrsto dela.):* _____
2. Dobivam denarno nadomestilo Zavoda za zaposlovanje
3. Dobivam socialno podporo Centra za socialno delo
4. Dobivam preživnino
5. Preživlja me nekdo drug (starši, partner, otroci)
6. Drugače *(Vpišite.):* _____

7. Ali ste trenutno prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje?

(Obkrožite en ustrezen odgovor.)

1. Da
2. Ne *(ČE STE IZBRALI TA ODGOVOR POJDITE NA VPRAŠANJE 11)*

8. Ali ste ob vključitvi v izobraževanje imeli stike s svetovalcem zavoda za zaposlovanje?

(Obkrožite vse ustrezne odgovore.)

1. Da, pred začetkom izobraževanja
2. Da, v času izobraževanja
3. Ne

9. **Kako ste na splošno zadovoljni z informacijami, ki ste jih dobili na zavodu za zaposlovanje o možnostih in pogojih za izobraževanje, ki ga obiskujete?**
(V vsaki vrsti obkrožite ustrezen odgovor.)

a) PRED IZOBRAŽEVANJEM:

	<i>Nezadovoljen</i>	<i>Zadovoljen</i>	<i>Zelo zadovoljen</i>
1. O poteku izobraževanja	1	2	3
2. O možnostih za zaposlitev	1	2	3
3. O pravicah udeležencev izobraževanja odraslih.	1	2	3
4. O osebnih in socialnih težavah.	1	2	3
5. O težavah med izobraževanjem.	1	2	3

b) MED IZOBRAŽEVANJEM:

	<i>Nezadovoljen</i>	<i>Zadovoljen</i>	<i>Zelo zadovoljen</i>
1. O poteku izobraževanja	1	2	3
2. O možnostih za zaposlitev	1	2	3
3. O pravicah udeležencev izobraževanja odraslih	1	2	3
4. O osebnih in socialnih težavah	1	2	3
5. O težavah med izobraževanjem	1	2	3

10. Če ste bili s katerim vidikom obveščanja nezadovoljni, prosimo pojasnite:

III. PODATKI O IZOBRAŽEVANJU

11. Ime izobraževalnega programa, ki ga obiskujete:

11b Kdaj ste se vpisali v ta program? (Leto vpisa): _____

12. Ime izobraževalne ustanove (šole), ki jo obiskujete:

13. Kdo vas je spodbudil k vključitvi v to izobraževanje:
(Obkrožite en izbrani odgovor.)

1. Družina
2. Prijatelji
3. Delodajalec
4. Zavod za zaposlovanje
5. Izobraževalna ustanova
6. Nekdo drug (Vpišite, kdo.): _____

14. Kdo je denarno podprl to izobraževanje?

(Obkrožite en ustrezen odgovor)

1. Vi sami ali vaša družina
2. Zavod za zaposlovanje
3. Delodajalec
4. Nekdo drug *(Vpišite, kdo.)* : _____
5. Ne vem

15. Ali ste v izobraževalni organizaciji med šolanjem dobili tudi informacije, ki niso bile neposredno povezane z vsebino programa izobraževanja?

(Obkrožite izbrani odgovor. Možnih je več odgovorov.)

1. O osebnih težavah in kako jih rešujem
2. Kako iščem zaposlitev
3. O pravicah, ki jih imam kot udeleženec izobraževanja
4. O možnostih svetovanja o učenju in organiziranju izobraževanja
5. Drugo *(Vpišite.)* :

6. _____
Ne

16. Ali ste bili ob vključitvi v izobraževanje seznanjeni o pravicah, ki izhajajo iz statusa dijaka? *(Obkrožite en ustrezen odgovor)*

1. Da
2. Ne

17. Kje ste dobili te informacije?

(Obkrožite vse ustrezne odgovore.)

1. Povedal mi je svetovalec na zavodu
2. Izvedel sem v svetovalnem središču
3. Povedali so mi na šoli ob vpisu
4. Prebral se v svetovalnem kotičku na spletni strani ACS
5. Prebral sem v brošuri/pravilniku/...
6. Povedali so mi sošolci/sošolke
7. Povedal mi je nekdo drug *(Vpišite, kdo.)*:

18. Kdaj ste izvedeli o teh pravicah?

(Obkrožite vse ustrezne odgovore.)

1. Pred začetkom izobraževanja
2. V času izobraževanja

19. Ali v času vašega šolanja uveljavljate katero od spodaj naštetih pravic?
(Obkrožite vse ustrezne odgovore.)

	Da	Ne	Ne poznam
1. Povračilo stroškov šolnine	1	2	3
2. Povračilo stroškov prevoza	1	2	3
3. Povračilo stroškov za učna gradiva	1	2	3
4. Povračilo stroškov prenočitve	1	2	3
5. Pravica do zdravstvenega zavarovanja	1	2	3
6. Pravica do invalidskega zavarovanja	1	2	3
7. Možnosti študijskega dopusta	1	2	3
8. Štipendije	1	2	3
9. Kritje stroškov prevoza v šolo	1	2	3
10. Delo preko študentskega servisa	1	2	3
11. Drugo (Vpišite.):			

20. Ali ste imeli pri uveljavljanju teh pravic kakšne težave? (Obkrožite ustrezen odgovor)

1. Da
2. Ne

21. Če ste odgovorili z DA, naštejte pri katerih pravicah ste imeli težave in opišite?

Ali bi nam želeli še kaj sporočiti?

22. Vpišite datum izpolnjevanja vprašalnika.
(Na primer: 20-04-2008)

Dan		Mesec		Leto					
<input type="text"/>	<input type="text"/>	-	<input type="text"/>	<input type="text"/>	-	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

NAJLEPŠA HVALA ZA SODELOVANJE!

8.3 VPRAŠALNIK ZA USTANOVE

Vprašalnik o uveljavljanju pravic v izobraževanju odraslih

Pred vami je vprašalnik o uveljavljanju pravic odraslih v izobraževanju, ki izhajajo iz 4. člena Zakona o izobraževanju odraslih (ZIO).

Vaši odgovori so za nas zelo pomembni, saj nam bodo služili kot izhodišče za ureditev področja pravic udeležencev izobraževanja v prihodnosti.

Vrsta organizacije

(Možen en odgovor)

Ljudska univerza

Vloga, ki jo opravljate v tej organizaciji.

Izberite vlogo, ki jo pretežno opravljate.

- Direktor/ravnatelj izobraževalne ustanove
- Vodja izobraževanja odraslih
- Vodja programskega področja
- Organizator izobraževanja
- Vodja središča za samostojno učenje
- Informator ali svetovalec v središču za samostojno učenje
- Vodja/svetovalec v svetovalnem središču ISIO
- Svetovalec na zavodu za zaposlovanje
- Drugo:

Na splošno, katere informacije posredujete udeležencem?

Označite vse ustrezne trditve.

- O poteku izobraževanja
- O možnostih za zaposlitev
- O pravicah udeležencev izobraževanja odraslih
- O osebnih in socialnih težavah
- O težavah med izobraževanjem
- O reševanju osebnih težavah
- O načinih iskanja zaposlitve
- O pravicah, ki jih imajo kot udeleženci izobraževanja
- O možnostih svetovanja o učenju in organiziranju izobraževanja

Kdaj običajno informirate udeležence o teh zadevah?

Iz seznama izberite najpogostejši termin informiranja.

Pred vključitvijo v izobraževanje ▾

Kako dobro ste seznanjeni s pravicami, ki sledijo iz 4. člena Zakona o izobraževanju odraslih?

Označite ustrezno oceno.

- Zelo slabo sem seznanjen
- Slabo sem seznanjen
- Dokaj dobro sem seznanjen
- Odlično sem seznanjen

O katerih pravicah, ki se nahajajo v 4. členu ZIO informirate udeležence?

Izberite ustrezna področja informiranja

- Povračilo stroškov šolnine
- Povračilo stroškov prevoza
- Povračilo stroškov za učna gradiva
- Povračilo stroškov prenočitve
- Pravica do zdravstvenega zavarovanja
- Pravica do invalidskega zavarovanja
- Možnosti študijskega dopusta
- Štipendije
- Kritje stroškov prevoza v šolo
- Delo preko študentskega servisa
- Drugo:

Ali menite, da so odrasli, ki se vključujejo v izobraževanje dobro seznanjeni s svojimi pravicami?

Ocenite

- Zelo slabo so seznanjeni
- Slabo so seznanjeni
- Dokaj dobro so seznanjeni
- Odlično so seznanjeni

O katerih pravicah, ki se nahajajo v 4. členu ZIO informirate udeležence?

Izberite ustrezna področja informiranja

- Povračilo stroškov šolnine
- Povračilo stroškov prevoza
- Povračilo stroškov za učna gradiva
- Povračilo stroškov prenočitve
- Pravica do zdravstvenega zavarovanja
- Pravica do invalidskega zavarovanja
- Možnosti študijskega dopusta
- Štipendije
- Kritje stroškov prevoza v šolo
- Delo preko študentskega servisa
- Drugo:

Ali menite, da so odrasli, ki se vključujejo v izobraževanje dobro seznanjeni s svojimi pravicami?

Ocenite

- Zelo slabo so seznanjeni
- Slabo so seznanjeni
- Dokaj dobro so seznanjeni
- Odlično so seznanjeni

Izberite področje za katerega menite, da so najbolj seznanjeni.

Po vaši oceni, izkušnjah izberite tisto področje za katerega menite, da so najbolj seznanjeni.

Povračilo stroškov šolnine ▼

Izberite področje za katerega menite, da so najmanj seznanjeni.

Izberite tisto področje za katerega menite, da so najmanj seznanjeni.

Povračilo stroškov šolnine ▼

Kdo je, po vaših izkušnjah, najbolj in kdo najmanj seznanjen?

Kdo ali kaj mislite, da bi moral biti glavni vir informacij odraslim v zvezi z njihovim statusom v izobraževanju?

Označite tisti vir, ki se vam zdi najbolj pomemben.

- Svetovalci na zavodu za zaposlovanje
- Vodja ali organizator izobraževanja v izobraževalni ustanovi
- Svetovalec v svetovalnem središču
- Informacije na oglasni tabli
- Informacije na spletu
- Brošure
- Drugo:

Pri uveljavljanju katerih pravic, imajo odraslih največ težav?

Izberite SAMO TRI PODROČJA za katere menite, da so najbolj problematična.

- Povračilo stroškov šolnine
- Povračilo stroškov prevoza
- Povračilo stroškov za učna gradiva
- Povračilo stroškov prenočitve
- Pravica do zdravstvenega zavarovanja
- Pravica do invalidskega zavarovanja
- Možnosti študijskega dopusta
- Štipendije
- Kritje stroškov prevoza v šolo
- Delo preko študentskega servisa
- Drugo:

Ali lahko vaše odgovore na kratko obrazložite?

S kakšnimi težavami se udeleženci običajno srečujejo?

Kako bi lahko te težave odpravili?

Napišite vaše mnenje.

Ali v vaši organizaciji vodite evidenco o teh težavah?

- Da
- Ne

Ali menite, da so pravice v zakonu dobro opredeljene?

- Da
- Ne

Ali bi se moral in kako zakon (v tem smislu) spremeniti?

Napišite vaše mnenje.

Ali bi nam želeli še kaj sporočiti?

Napišite vaše mnenje.

Ali bi nam želeli še kaj sporočiti?

Napišite vaše mnenje.

Pošlji

Uporablja tehnologijo [Google Dokumentov](#)

[Pogoji storitve](#) - [Dodatni pogoji](#)